

การปรับปรุงกิจการกรมกองตระเวนในสมัยรัชกาลที่ ๕

กองโปลิศภายใต้งการบังคับบัญชาของมิสเตอร์เอมส์ค่าเนินงานต่อมาจนถึงต้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กองโปลิศนี้ปฏิบัติหน้าที่ในท้องที่สำเพ็งนอกเขตกำแพงพระนคร คอยห้ามปรามป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้ายแรงขึ้นในที่ชุมนุมชนต่าง ๆ ภายในท้องแขวงที่ตนรับผิดชอบ ในระยะเริ่มแรกนี้กองโปลิศเป็นหน่วยงานเล็ก ๆ มีขอช่วยอำนาจในการรับผิดชอบในอาณาเขตจำกัด กรมนี้ยังไม่มีกฎข้อบังคับสำหรับข้าราชการยึดเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งนี้เพราะหน่วยงานนี้ยังอยู่ในระยะแรกเริ่มจัดตั้ง มิสเตอร์เอมส์ผู้รับผิดชอบในการจัดตั้ง มีความประสงค์ที่จะให้หน่วยงานนี้มีฐานะมั่นคงเป็นปึกแผ่น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง และได้ผลโดยไม่ต้องหวั้นเกรงว่าจะถูกยุบหน่วยงานเสียก่อน จึงมุ่งกวาดล้างการทำงานของเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งและเคร่งครัดเพื่อที่จะสามารถรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้ายให้ไ้ผล อีกประการหนึ่งกองโปลิศนี้ยังมีอัตราค่าจ้างพลจำนวนน้อย และมีเขตรับผิดชอบในท้องที่จำกัด ผู้บังคับการกองโปลิศสามารถควบคุมดูแลกวาดล้างการทำงานปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานแต่ละคนอย่างทั่วถึง โปลิศแต่ละคนยึดหลักปฏิบัติหน้าที่ไปตามแต่คำสั่งคำบัญชาของผู้บังคับการซึ่งเอาใจใส่ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานอย่างใกล้ชิด ด้วยเหตุนี้กองโปลิศกองนี้จึงยังไม่มีกฎข้อบังคับสำหรับกรมโดยเฉพาะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พล.ต.ท. ประจวบ กীরติบุตร, ประวัติตำรวจนครบาลไทย, (พิมพ์เป็นอนุสรณ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พล.ต.ท. ประจวบ กীরติบุตร ณ เมรุหลวงพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๔
 พระนคร : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, ๒๕๑๔) หน้า ๓.

ในตอนต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทย
เปิดทำการค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น^๑ กรุงเทพฯกลายเป็นเมืองท่าที่สำคัญ
ยิ่งขึ้นตามลำดับ มีเรือส่งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาจอดเทียบท่าทำการค้าขาย
กับประเทศไทยเพิ่มมาทุก ๆ วัน เมืองท่ากรุงเทพฯจึงเต็มไปด้วยคนหลายชนิก
หลายภาษา โดยเฉพาะประเทศที่ทาสันนิษฐานทางไมตรีและค้าขายกับประเทศไทย
บางพวกเข้ามาตั้งบ้านเรือนทำการค้าขายอยู่ในกรุงเทพฯ ฉะนั้นตามธรรมดาของ
เมืองท่าทั่ว ๆ ไป สภาพบ้านเมืองย่อมสับสนวุ่นวาย การกระทบกระทั่งทะเลาะ
วิวาทซึ่งวิว่งราวเกิดขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน^๒ ภาระหน้าที่ของโปลิศผู้รักษากฎหมาย
เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว อาณาเขตที่รับผิดชอบเดิมนั้นไม่เพียงพอแก่การรักษา
ความสงบภายในประเทศเสียแล้ว เพราะฉะนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๑๒^๓ พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้โปรดเกล้าฯให้ขยายอาณาเขตรับผิดชอบของโปลิศ
เดิมออกไปโดยกำหนดให้มีอำนาจรับผิดชอบในเขตพื้นที่ตลอดทั่วทั้งมณฑลกรุงเทพฯ

^๑พ.ศ.ท. C.H. Forty, A Sketch of Siam's Gendarmerie,
(พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พ.ศ.ท. ซี.เอช. ฟอร์ตี้ ณ ฌาปนสถาน
วัดธาตุทอง (พระโขนง) วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๐ (พระนคร : โรงพิมพ์
สว่างศิลป์, ๒๕๑๐) หน้า ๓๒.

^๒พ.ศ.ท. C.H. Forty, A Short Account of the Life of C.H.
Forty, (พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พ.ศ.ท. ซี.เอช. ฟอร์ตี้ ณ
ฌาปนสถาน วัดธาตุทอง (พระโขนง) วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๐ (พระนคร:
โรงพิมพ์สว่างศิลป์, ๒๕๑๐) หน้า ๖.

^๓พล.ต.ต. ประชา บุรณชนิด, "ประวัติโรงเรียนนายร้อยตำรวจทวาย
จรเข้," ปีที่ ๕๕ เล่ม ๒๐ (๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๕) หน้า ๓๘.
๓๓๘

และโปรดเกล้าฯ ให้เรียกชื่อเสียใหม่ว่า "กองโปลิศ" แทน "กองโปลิศคอนสเตเบิ้ลเคิม"^๑

ล่วงมาถึงสมัยนี้ ได้มีคนไทยสนใจสมัครเข้าทำงานเพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อนซึ่งยังเป็นกองโปลิศคอนสเตเบิ้ลกองเล็ก ๆ การควบคุมการปฏิบัติงานของโปลิศเป็นไปโดยลำบาก ซึ่งกองโปลิศเคิมยังไม่มีกฎเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับโปลิศยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ เมื่อมีเจ้าหน้าที่เพิ่มมากขึ้นหน่วยงานขยายใหญ่ขึ้น จึงสมควรที่จะมีกฎข้อบังคับสำหรับยึดถือในการปฏิบัติงาน เพราะเมื่อไม่มีหลักยึดถือในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ อาจเกิดปัญหาโปลิศใช้อำนาจไปในทางไม่ถูกต้อง บางละเลยละทิ้งไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย บางก็ใช้อำนาจไปในทางที่หาผลประโยชน์ส่วนตน เมื่อหน่วยงานใดไม่มีระเบียบข้อบังคับของกรมกองที่แน่นอน การปฏิบัติหน้าที่จะสัมฤทธิ์ผลลงไปได้ยากยิ่ง สภาพบ้านเมืองกำลังอยู่ในภาวะที่ต้องการกำลังรักษาความสงบภายในที่เข้มแข็ง กองโปลิศจึงจำเป็นต้องมีกฎข้อบังคับสำหรับให้เจ้าพนักงานยึดเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง^๒ ทั้งนี้เพื่อให้องค์โปลิศนี้เป็นหน่วยงานที่ได้มาตรฐาน มีฐานะมั่นคงและเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ใน พ.ศ. ๒๔๑๔^๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้วางขนบธรรมเนียมในหน้าที่ของโปลิศจะพึงปฏิบัติ ข้อบังคับของกองโปลิศตลอดจนระเบียบการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นโปลิศ เรียกกฎที่ตั้งใหม่นี้ว่า กฎหมายโปลิศ ซึ่งจะรักษาหน้าที่ในพระนครและนอกพระนคร ๕๓ ข้อ ดังปรากฏในรายละเอียดในพระบรมราชโองการดังต่อไปนี้^๔

^๑ เรื่องเดียวกัน.

^๒ กฎหมายโปลิศ ซึ่งจะรักษาน้ำที่ในพระนคร - นอกพระนคร ๕๓ ข้อ, ออกในปีกุนสัปตศก ๑๒๓๗, พระนคร : โรงพิมพ์โรงหลวงในพระบรมมหาราชวัง, ๒๔๑๔ ไม่มีเลขหน้า.

^๓ เรื่องเดียวกัน.

^๔ เรื่องเดียวกัน.

. . . ศกษุมัติ ๑๒๓๗ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุล-
 จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท
 เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมว่า เมื่อครั้งแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าฯ ให้มีเจ้าพนักงานจัดจางไปปลีศาลาตระเวนรักษา
 ตามแถวถนนกำแพงชั้นนอก ครั้นมาในแผ่นดินปัจจุบันนี้ มีพระบรมราชโองการ
 โปรดเกล้าฯ ให้พระยามหามนตรีศรีอริวงศสุนทร เจ้ากรมพระตำรวจในขวา
 จัดทหารรักษาแถวถนนในกำแพงชั้นนอกพระบรมราชวังโดยรอบ ให้พระยา
 อินทราชดิษฐ์เสนาบดีราชรองเมืองยกไปปลีศาลาออก ไปตั้งตรวจรักษาชั้นนอกกำแพง
 เมืองฝั่งตะวันออก ฝั่งปากตะวันตกนั้นให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า
 จาตุรนต์รัศมีกับพระสุริยภักดี เจ้ากรมพระตำรวจสมทบทหารชาย จัดจางคน
 เป็นไปปลีรักษาลาดตระเวนโจรผู้ร้าย แต่ยังมีกฎหมายสำหรับตัวไปปลีไม่
 ครบนี้ทรงพระราชดำริว่าจะให้ตั้งกฎหมายสำหรับไปปลีไว้ เป็นแบบฉบับสืบต่อไป
 ไปภายหน้า ควยทรงพระกรุณาแกพระบรมวงษานุวงษ แลข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย
 ราษฎรทั้งปวง เพื่อจะให้มีความสุขเป็นคุณแลประโยชน์ต่อไป จึงโปรดเกล้าฯ
 ให้ท่านเจ้าพระยาภาณุวงษมหาโกษาธิบดี พระยามหามนตรี พระยาศรีสิงหนาท
 พระยาอินทราชดิษฐ์เสนาบดีราชรองเมือง พระพิเรนทรเทพ พระสุริยภักดี คัดขอ
 กฎหมายไปปลีรักษาตามแถวถนนในกรุงเทพฯ รับเบญจการมีโทษคนพาลชุกชุม
 เกิดขึ้นแถบเมืองใดต่อไป . . .

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัวทรงคำนึงถึงความสำคัญของกฎข้อบังคับของกองไปปลีเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้
 เพื่อให้เป็นแบบฉบับให้ข้าราชการยึดเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ กฎหมายไปปลีมี
 จำนวนทั้งหมด ๕๓ ข้อ กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับการกองไปปลีหรือที่เรียกว่า
 อินสเปกเตอเยเนรอล คำว่าตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีข้าราชการผู้อยู่ใต้บังคับ
 บัญชาดังนี้

- ๑. จีไปปลีออฟฟิเชอที่สอง คำว่าตำแหน่งรองอินสเปกเตอเยเนรอล
- ๒. ส่ายัน เมเจอร์ (Sergeant Major)

กฎหมายไปปลีซึ่งจะรักษาน้ำที่ในพระนคร - นอกพระนคร ๕๓ ข้อ,
 ไม่มีเลขหน้า.

๓. สายัน กอบปรัน (Sergeant Corporal)

๔. คอนสเทอเบอ (Constable) หรือโปลิศเลว

ในกฎหมายโปลิศนอกจากกำหนดอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำแหน่งต่าง ๆ ของกรม อำนาจการบังคับบัญชาแล้ว ยังกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการรับสมัคร การรับสมัครบุคคลเข้ารับราชการ ซึ่งเป็นหน้าที่ของอินสเปกเตอเยเนรอล กำหนดไว้ในกฎหมายโปลิศข้อที่ ๓ รวมทั้งเงื่อนไขของผู้สมัครเข้ารับราชการ กำหนดบำเหน็จรางวัลความดีความชอบของเจ้าพนักงาน หากปฏิบัติหน้าที่ดีเกินก็จะได้รับการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งหรือหากกระทำความผิดจะต้องถูกล้อออกจากราชการ ทั้งยังกำหนดโทษผู้หนีราชการตำรวจไว้ด้วย รายละเอียดที่กำหนดไว้ในกฎหมายโปลิศข้อ ๓ ดังนี้

ข้อ ๓ อินสเปกเตอเยเนรอล เจ้าพนักงานใหญ่ ฎีโปลิศออฟฟิเซอที่สอง รองอินสเปกเตอเยเนรอลเจ้าพนักงานใหญ่ จะเป็นผู้จ้างให้เป็นคอนสเทอเบอ คือ โปลิศเลวในการโปลิศทุกแห่ง ที่มีกองโปลิศตั้งอยู่ จะจ้างคนที่ยังไม่เคยเป็นโปลิศ ถ้าคนที่เคยเป็นโปลิศแล้วมารับจ้างเป็นโปลิศอีกก็ใช้ได้ แลคนที่เคยเข้ารับราชการเป็นโปลิศใหม่นั้นต้องทำหนังสือสัญญา กำหนดวัน กำหนดเดือน กำหนดปีที่จะรับใช้ในการโปลิศ เวลากำหนดในหนังสือสัญญานั้นกำหนดเพียงสามปี แลคนที่เป็โปลิศนั้น ถ้าทำราชการดีจะได้เลื่อนที่ขึ้นถ้าจะคงที่อยู่ตามหนังสือสัญญาที่ไ้ทำไว้แลยังไม่ครบกำหนดก็จะคงประพฤติตามหนังสือสัญญาที่ไ้ทำไว้แลกว่าจะครบกำหนดสัญญา อนึ่งคนที่ไ้รับจ้างเป็นโปลิศทุก ๆ คน ถ้าผู้ใดคนหนึ่งจะออกจากการโปลิศของลาอินสเปกเตอเยเนรอลเจ้าพนักงานใหญ่ ถ้าผู้ที่เป็นฎีโปลิศออฟฟิเซอ นายโปลิศใหญ่ก่อน ถ้าไม่ไ้บอกลาหนีไปจับตัวไ้ไ้จ้ไว้ ๗ ๘ ๙ ๑๐ เดือน ถ้าจะตายโทษตัวเดือนหนึ่ง ๒๐ บาท ๓ เดือน เป็นเงิน ๒๐ บาท เอาไว้เป็นกลางในกรมโปลิศ. . .

เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๓.

สำหรับผู้สมัครเข้ารับราชการ ต้องทำหนังสือสัญญาไว้กับกองโปลิศเพื่อเป็นหนังสือประกันว่า ผู้สมัครใหม่จะรับราชการอยู่ในกองโปลิศจนครบกำหนดที่ทางราชการกำหนดว่าจ้างไว้ ๓ ปี ถ้าหนึ่ราชการโปลิศจะได้รับการลงโทษโดยถูกจำคุก ๓ เดือน หรือจ่ายเงินไต่โทษตัวเองโดยเสียเงินเดือนละ ๒๐ บาท รวมเป็นเงิน ๖๐ บาท โดยรวบรวมเงินไว้เป็นเงินกองกลางที่กรมโปลิศ นอกจากนี้ หากเจ้าหน้าที่โปลิศคนใดกระทำความผิดต่อราชการ จะถูกไล่ออกจากราชการโดยอิมสเปกเตอเยเนรอล หรือชิปโปลิศออฟฟิเชอ เป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาไล่อบุคคลผู้กระทำความผิดออกจากราชการ^๑ อนึ่งถ้าผู้สมัครเข้ารับราชการกรมโปลิศมีความปรารถนาที่จะออกจากราชการก่อนเวลากำหนดไว้ในหนังสือสัญญา จะต้องแจ้งต่ออิมสเปกเตอเยเนรอล หรือชิปโปลิศออฟฟิเชอก่อนล่วงหน้า ๑ เดือน เมื่อพิจารณาอนุมัติแล้วจึงจะออกจากราชการได้^๒

เมื่อกองโปลิศอนุมัติให้ผู้สมัครเข้ารับราชการได้แล้ว พนักงานทุกคนต้องได้รับการฉีดน้ำพิพัตน์สัทยาเสียก่อน ตามกฎหมายโปลิศข้อ ๔ ที่กล่าวว่า^๓

... ข้อ ๔ ว่าคนที่ จะเข้าเป็นโปลิศนั้น ให้นำโปลิศผู้เรียกคนพวกคนที่ จะ เป็นโปลิศไปให้เจ้าพนักงานตำแหน่งกำกับดูนั้นๆ เอาตัวผู้นั้นไปสูบน้ำลเสียก่อน ว่าจะรับทำการโปลิศโดยซื่อสัตย์สุจริต มีให้ผิดคอกกฎหมายข้อหนึ่งข้อใดแล้วจึง ใ้รับราชการได้. . .

ในกฎหมายโปลิศยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ใหญ่ในการพิจารณาคดีในศาลกองโปลิศในกรมพระนครบาล โดยให้เจ้าพนักงานผู้ใหญ่มีอำนาจพิจารณาความของราษฎรที่พลโปลิศจับส่งไ้ตามประกาศข้อห้ามต่าง ๆ และตาม

กฎหมายโปลิศซึ่งจะรักษาน้ำที่ในพระนคร - นอกพระนคร ๕๓ ข้อ,

ข้อที่ ๓

^๒ เรื่องเดียวกัน.

^๓ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๔.

ข้อความในกฎหมายโปลิศและตั้งอาศัยเหตุที่เสนาบดีกรมพระนครบาล ซึ่งบังคับการกรมกองโปลิศ เป็นเจ้ากระทรวงพิจารณาความนครบาลนั้นด้วย^๑

สำหรับกฎหมายโปลิศ ๕๓ ข้อ ที่กำหนดขึ้นใหม่นี้ มีผลให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ต่างก็ตระหนักในหน้าที่แห่งตน แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายโปลิศ ๕๓ ข้อนี้ ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในหมู่โปลิศเลวทั้งหลาย ทั้งนี้เพราะทางการไม่ได้จัดพิมพ์กฎหมายนี้แจกจ่ายไปยังกองโปลิศหน่วยต่าง ๆ รวมทั้งไม่ได้จัดให้มีการฝึกอบรมและสั่งสอนกฎหมายนี้ให้แก่โปลิศทั้งหลายเหมือนดังสมัยหลังจากการปรับปรุงกองตระเวน พ.ศ. ๒๔๓๓ ภายใต้การบังคับบัญชาของกรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์^๒ ผู้ที่มีโอกาสศึกษาเรียนรู้อกฎหมายโปลิศคงมีแต่เจ้าพนักงานผู้ใหญ่ในกรมเท่านั้น แต่ถึงกระนั้นก็ก็นับว่ากรมโปลิศสมัยนี้เป็นหน่วยงานที่ไ้มาตรฐานมั่นคงสูงชันกว่าแต่ก่อน มีระเบียบข้อบังคับสำหรับข้าราชการยึดเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้กฎหมายโปลิศยังกำหนดขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของโปลิศในตำแหน่งต่าง ๆ อีกด้วย

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๒๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าให้เปลี่ยนชื่อจาก "กองโปลิศ" มาเป็น "กองตระเวน"^๓ ซึ่งคำนามเดิมที่ใ้เรียกหน่วยงานที่สังกัดกรมเมืองหรือกรมพระนครบาล^๔ ตามระเบียบ

^๑ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๔ ที่ ๒๕/๓๖๑๓ ขออนุญาตให้เจ้าพนักงานในกรมกองตระเวนพิจารณาคดีความในศาลกรมกองตระเวน วันที่ ๓๐ มิถุนายน ร.ศ. ๑๑๑.

^๒ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความเห็นที่จะจัดการกรมกองตระเวน
๒๕ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๐๕.

^๓ พล.ค.ค. ประชา บุรณธนิศ, เรื่องเดิม, หน้า ๓๔.

^๔ ...กรมเมืองตุกรมพระนครบาลเป็นหน้าที่ใ้บังคับกองตระเวนชายชาวแลขุนแขวงอำเภอ กำนันในเขตต์กรุงบังคับศาลพิจารณาคความฉกรรจ์ มหันตโทษซึ่งเป็นแผนกว่าความนครบาล แลใ้บังคับรักษาคุกลไพร่หลวง มหันตโทษ ตะพุนข้าง...

ฉ. กระแสสินธุ์ นามแฝง, จุดศกมภ์, หน้า ๒๓.

ส่วนราชการแต่เดิม คือ กองตระเวนชายชวา ซึ่งทำงานประสานกับกัมพูชาอำเภอกำนันแต่ละท้องที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยมีขุนหมื่นลาดตระเวนรักษาความสงบเรียบร้อยก่อนที่จะมีการจัดตั้งกองโปลิศตามแบบอย่างต่างประเทศในเขตนครหลวงเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น กองตระเวนหรือกองโปลิศเดิมดำเนินงานเรื่อยมาจนกระทั่งได้รับการปรับปรุงหน่วยงานใหม่ให้ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๓๓^๑ ภายใต้การควบคุมของกรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ ดังจะกล่าวต่อไป

เหตุผลในการจัดปรับปรุงกรมกองตระเวน

การปรับปรุงกรมกองตระเวนในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวใน พ.ศ. ๒๔๓๓ พิจารณาเหตุผลได้ดังนี้

ก. การคุกคามอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยจากชาติมหาอำนาจที่กำลังแข่งขันกันหาเมืองขึ้น

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยกำลังถูกคุกคามอำนาจอธิปไตยอย่างรุนแรงจากประเทศมหาอำนาจ เนื่องจากในสมัยนี้เป็นยุคที่ประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศสต่างก็กำลังแข่งขันกันหาเมืองขึ้นในเอเชีย ประเทศไทยก็ตกอยู่ในระหว่างปากเหยี่ยวปากกาของทั้ง ๒ ประเทศ นอกจากนี้ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของมหาอำนาจทั้งหลายในประเทศไทยอันสืบเนื่องมาจากสนธิสัญญาที่ประเทศไทยทำไว้กับประเทศอังกฤษเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๘ และกับประเทศฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๘^๒ โดยกำหนดให้

^๑ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความเห็นที่จะจัดการกรมกองตระเวน, ๒๘ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๐๘.

^๒ กระทรวงยุติธรรม, การปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยะมหาราช, (พระนคร : กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๑๑) หน้า ๕๘.

สิทธิสภาพนอกอาณาเขตเฉพาะคดีความที่เกิดขึ้นในระหว่างชาวอังกฤษและชาวฝรั่งเศสโดยเฉพาะ แต่ประเทศมหาอำนาจเหล่านี้ได้ให้ความขยายให้สิทธิสภาพนอกอาณาเขตแก่คนในอาณานิคมและรัฐในอารักขาตนด้วย เพราะฉะนั้นชาวเอเชียที่มาจากเมืองขึ้นเหล่านี้ก็ได้รับสิทธิพิเศษตามไปด้วย ซึ่งยังผลให้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานกงตระเวน ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ต้องหาต่างชาติ ถูกจำกัดอำนาจลงไป กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ไปจับกุมชาวต่างประเทศที่ต้องหาว่ากระทำความผิดกฎหมาย ศาลกงสุลต่างประเทศของประเทศที่ผู้ต้องหาสังกัดอยู่ อาจจะไม่ปลดปล่อยเสียโดยอ้างว่าผู้ต้องหาไม่ไ้กระทำความผิดตามกฎหมายของประเทศนั้น ๆ ซึ่งบางครั้งกงสุลต่างประเทศกระทำไปเพื่อช่วยป้องกันคนในบังคับของตนที่กระทำความผิดยังผลใหญ่ของหา นั้นเกิดความกำเริบเคยชินต่อการกระทำความผิดร้ายแรงบ่อยขึ้น เพราะถือว่าคนอยู่ในอิทธิพลของศาลกงสุล จะต้องได้รับการปลดปล่อยเมื่อกระทำความผิด จึงก่อเหตุการณ์ร้ายแรงอยู่เนือง ๆ ซึ่งกลายเป็นปัญหาที่หนักใจของเจ้าหน้าที่กงตระเวนด้วยปัญหาข้างบนนี้จึงทำให้อำนาจของประเทศไทยในการรักษาความสงบเรียบร้อยป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้าย และความศักดิ์สิทธิ์แห่งตัวบทกฎหมายของบ้านเมืองลดน้อยลงไปทุกที ความสงบเรียบร้อยภายในของบ้านเมือง สมควรจะได้รับการปรับปรุงไปพร้อม ๆ กับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายไทย ทั้งนี้เพื่อควบคุมชั้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานกงตระเวนให้ตั้งใจเอาใจใส่ปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือและวางใจแก่ต่างประเทศ รวมทั้งเพื่อยกกระดับกงตระเวนให้มีฐานะมั่นคงปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสามารถเช่นเดียวกับกงตำรวจในต่างประเทศ

ข. สืบเนื่องมาจากการเสด็จประพาสแหลมมลายู พ.ศ. ๒๔๓๓

ใน พ.ศ. ๒๔๓๓^๒ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จ

^๑ กระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดิม, หน้า ๕๘.

^๒ กรมพระสมมตอมรินทร์, จดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสแหลมมลายู ร.ศ. ๑๐๕, ร.ศ. ๑๑๗, ร.ศ. ๑๑๘, ร.ศ. ๑๒๔, ร.ศ. ๑๒๕, (พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, พ.ศ. ๒๔๖๗) หน้า ๕๐.

ประพาสแหลมมลายู ได้เสด็จพระราชดำเนินถึงเมืองสิงคโปร์ ในขณะที่ประทับแรม
อยู่ ณ เมืองสิงคโปร์ ได้เสด็จทอดพระเนตรกิจการตำรวจของเมืองสิงคโปร์ ใน
วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๓^๑ ถึงพระนิพนธ์ของกรมพระสมมตอมรพันธุ์ทรง
บรรยายไว้ว่า^๒

. . . วันที่ ๗ เวลาบ่าย ๓ โมง เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร
โรงโปลิศ . . . วันที่ ๘ เวลาเช้า ๔ โมงเศษ ถึงปากน้ำเมืองปาดังทอดเรือ
พระที่นั่งแลดูมิสเตอร์วอลซึ่งเป็นนายโปลิศและเป็นผู้เก็บภาษีลงมาในเรือ
พระที่นั่งแลดูกลับขึ้นไปคอยรับเสด็จอยู่บนบก เวลาบ่าย ๒ โมงเศษ เสด็จลง
เรือพระที่นั่งกรรเชียง เรือคูไฟเล็กจึงไปประทับที่ปากน้ำ ทอดพระเนตรศาล
โปลิศเป็นเรือนเล็ก ๆ อยู่ริมน้ำ . . .

เมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับถึงพระนครแล้ว พระองค์ทรงมีกระแสพระ
ราชดำริแก่กรมหมื่นนครสวรรค์ว่า กิจการโปลิศของไทยยังไม่ได้มาตรฐานเมื่อ
เทียบกับกิจการโปลิศสิงคโปร์ที่พระองค์ทรงมีโอกาสเสด็จทอดพระเนตร เมื่อคราว
เสด็จสิงคโปร์คราว พ.ศ. ๒๔๓๓ จึงมีพระราชประสงค์ที่จะให้มีการปรับปรุงหน่วย
งานกองตระเวนเสียใหม่ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยลดี มีระเบียบวินัยเคร่งครัดและเป็นหน่วย
งานที่มีประสิทธิภาพดีเทียบเท่ากิจการตำรวจในเมืองสิงคโปร์^๓ พระราชดำริของ
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวตรงกับข้อความเห็นของกรมหมื่นนครสวรรค์
ฤทธิ์ที่เกี่ยวกับการจัดปรับปรุงกองตระเวนให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น ฉะนั้นเมื่อมีการ
ประชุมเสนาบดี เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๓^๔ หลังจากเสด็จพระราชดำเนิน

^๑ เรื่องเดียวกัน.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๐ - ๕๑.

^๓ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ที่ ๑๘/๒๔๐๔ เรื่องความเห็นเรื่องจัดการกรม
กองตระเวน, ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ร.ศ. ๑๐๕.

^๔ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ที่ ๑๘/๒๔๐๔ เรื่องเดิม, ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน
ร.ศ. ๑๐๕.

กลับจากสิงคโปร์ในเดือนเดียวกัน กรมหมื่นนเรศรวรฤทธิ์จึงกราบบังคมทูลความเห็น
ที่จะจัดการกรมกองตระเวนต่อที่ประชุมเสนาบดี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯพระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้จัดการปรับปรุงกองตระเวนตามความเห็นฉบับนี้ ตั้งแต่วันที่ ๓ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๔๓๓^๑ หลังการประชุมเสนาบดีเป็นต้นไป โดยโปรดเกล้าฯให้คอยจัดการ
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปที่ละน้อยโดยใช้งบประมาณปี พ.ศ. ๒๔๓๓ ตามที่พระราช
ทานพระบรมราชานุญาตแล้วเป็นเงินงบประมาณที่ใช้ในการปรับปรุงกองตระเวนต่อไป

ค. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง
ปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกัน สมควรที่จะปรับปรุงณีกกำลังกัน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ไต่ผลดี
ยิ่งขึ้น

ตามระบอบการปกครองแต่เดิมมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนกระทั่งรัตนโกสินทร์
หน่วยงานที่รับผิดชอบในการรักษาความสงบป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้าย ไต่แก
กรมเมืองหรือกรมการนครบาล แต่ละท้องที่มีนายอำเภอกำนัน ปฏิบัติหน้าที่ราชการ
ประจำท้องแขวงและมีนายกองตระเวนประจำท้องแขวง เพื่อตรวจตรารักษาความ
สงบเรียบร้อยของราษฎรทุกบ้านทุกตำบลให้มีความสุข^๒ โดยอยู่ในความรับผิดชอบ
ของขุนหมื่นกองตระเวน สังกัดอยู่ในกองตระเวนชายขวา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแล
ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ตลอดจนการปกครองท้องที่ทั้งในเขตนครหลวง
และนอกเขตพระนครหลวง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯพระราชทาน
พระบรมราชานุญาตให้จัดการกรมกองตระเวน, ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๐๕.

^๒ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความเห็นที่จะจัดการกรมกองตระเวน,
๒๘ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๐๕ "ขอ ๑ การกองตระเวนควรรวมกันเป็นกรมเดียว."

กองตระเวนชายขวาแบ่งหน้าที่ราชการได้ ๒ หน้าที่ ดังนี้

๑. ปฏิบัติงานร่วมกับนายอำเภอ กำนัน ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพิจารณาสอบสวนผู้ร้าย
๒. บังคับบัญชา อำเภอ กำนัน สอดส่องดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของนายอำเภอ กำนัน ในการปกครองท้องที่

พิจารณาได้ว่า ราชการกองตระเวนนอกจากปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือประสานงานกับนายอำเภอ กำนัน ในการปกครองท้องที่ให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยแล้ว ยังบังคับบัญชานายอำเภอ กำนัน ตรวจสอบดูแลการทำงานของนายอำเภอ กำนัน ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต และเที่ยงธรรมเพื่อความผาสุกของราษฎร ครั้นต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๐๕ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกองโปลิศขึ้นเช่นเดียวกับต่างประเทศ^๒ เพื่อรักษาความสงบของบ้านเมือง ตลอดจนป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้าย เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่ โดยมีอำนาจซ้ำซ้อนกับราชการกรมเมืองที่ปฏิบัติหน้าที่มาแต่เดิม ในขณะเดียวกัน การปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ปกครองท้องที่ยังอยู่ในอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ กำนัน และขุนหมื่นลาดตระเวนยังไม่ได้มีการยุบเลิกหรือโอนอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบภายในและป้องกันปราบปรามเหตุการณ์ร้ายแรง มาให้ฝ่ายกองโปลิศที่ตั้งขึ้นใหม่นี้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะกองโปลิศที่ตั้งขึ้นใหม่ การปฏิบัติงานยังไม่อยู่ในระเบียบแบบแผน จึงยังคงอำนาจหน้าที่ไว้กับฝ่ายนายอำเภอ กำนัน ประจำท้องแขวงต่าง ๆ การแบ่งส่วนราชการเช่นนี้ดำเนินเรื่อยมาจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๓๓^๓ กรมหมื่น

^๑ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, "ขอ ๑ การกองตระเวนควรรวมกันเป็นกรมเดียว."

^๒ พ.ศ.ท. C.H. Forty, A Sketch of Siam's Gendarmerie, p. 30.

^๓ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, "ขอ ๑ การกองตระเวนควรรวมกันเป็นกรมเดียว."

นเรศวรฤทธิ์ จึงเสนอรายงานเกี่ยวกับการทำงานซ้ำซ้อนของหน่วยงานในกรม
พระนครบาลเกี่ยวกับการรักษาความสงบภายในประเทศและป้องกันปราบปรามโจร
ผู้ร้าย เพื่อพิจารณาแก้ไขให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้ผลดียิ่งขึ้น ดังรายงานที่กล่าวว่า

. . . การที่แนะนำห้ามปรามราษฎรมีให้กระทำการล่วงละเมิดพระราช
กำหนดกฎหมายหรือมีคนกระทำร้ายกันเฉพาะหน่ออำเภอ เฉพาะหน่อเท่านั้น ๆ
ก็ไม่สู้เอาเป็นธุระ...ที่เป็นไปดังนี้ ก็เป็นเพราะอำเภอ เพราะภูมิจำนวน ไม่มี
กำลังพอจะจับกุม กล่าวคนรายต่อสู่จึงโคพากันละเลยเสีย ต่อเมื่อเจ้าพนักงาน
ผู้ใหญ่สั่งให้จับกุมแล้วโคกำลังคนมาช่วยจึงโคกระทำตามหน้าที่พนักงานของตน
ฝ่ายการแนะนำและจับกุมคนรายดังนี้ กลับมาอยู่ในหน้าที่ราชการของกรมโปลิศ
เพราะว่ามีกำลังมากกว่าอำเภอ มากกว่ากันนั้น แต่เหตุที่จะเกิดขึ้นซึ่งจะโค
ทราบค่าตราสินและค่าชั้นสูตรที่จะโคสืบสวนจับตัวคนรายให้โคโดยเร็วขึ้นนั้น
โปลิศไม่สามารถจะรู้โค การที่จะจับกุมคนรายจึงไม่โคตัวทันทองที่ หน้าที่
ราชการหลีกเลียงกันดังนี้ จึงเห็นว่าการกรมกองตระเวนกับกรมโปลิศนั้นควร
รวมกันไว้เป็นกรมเดียวกัน จะโคอาศัยความรู้เหตุกับกำลัง ให้อยู่ในคนหมู่
เดียวกัน. . .

ในรายงานดังกล่าวมาแล้ว กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์มีความประสงค์ที่จะปรับ
ปรุงแก้ไขหน่วยงานที่ทำงานซ้ำซ้อนกัน เห็นสมควรว่าควรจะณีกำลังกันโดยนำกรม
ทั้ง ๒ มารวมกันเพื่อให้อำนาจหน้าที่ที่ก้าวกายกันอยู่ เป็นสัดเป็นส่วน มีระเบียบแบบ
แผนรัดกุม ทั้งนี้เพื่อให้งานคานการรักษาความสงบเรียบร้อย ประสพผลสำเร็จและ
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรมีมากขึ้นกว่าเดิม

จากเหตุผลทั้งสามประการข้างต้นทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการรักษา
ความสงบภายในประเทศได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพปฏิบัติงานได้ผลดี
ยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศในการปฏิรูปการปกครอง
พ.ศ. ๒๔๓๕^๒ ซึ่งจะมีขึ้นในอีก ๒ ปีข้างหน้าต่อไป

^๑ เรื่องเดียวกัน.

^๒ พระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งเสนาบดี, ราชกิจจานุเบกษา,
เล่ม ๘ (เมษายน ร.ศ. ๑๑๑) หน้า ๕๕.

การปรับปรุงส่วนราชการกรมกองตระเวน

การปรับปรุงกรมกองตระเวนให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพโดยเร็วและทันที่นั้น ย่อมกระทำไต่ยาก การปรับปรุงควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างค่อยเป็นค่อยไปที่ละเล็กละน้อย ตั้งแต่การปรับปรุงบุคคลผู้บริหารงาน และการปรับปรุงแก้ไขหน่วยงานให้เป็นระเบียบรัดกุม ตลอดจนการกวดขันการปฏิบัติหน้าที่ของพลตระเวน ด้วยเหตุนี้เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้รับอำนาจเด็ดขาดในการบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๖ พระองค์ทรงปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงส่วนราชการบริหารแผ่นดินตามพระบรมราชโบายการปรับปรุงประเทศตามแบบตะวันตกของพระองค์ ก่อนที่จะมีการปฏิรูปการปกครอง พ.ศ. ๒๔๓๕ ในคานการเมืองหรือกรมพระนครบาลนั้น พระองค์ทรงสนพระทัยเกี่ยวกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการรักษาความสงบของบ้านเมืองและคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทั้งพระบรมราชาธิบายเกี่ยวกับส่วนราชการจตุสดมภ์อันเกี่ยวแก่กรมพระนครบาล ดังนี้

. ไม่มีการเปลี่ยนในกรมพระนครบาลเลย การที่เปลี่ยนแปลงนั้นมีอยู่ แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงมาจากที่อื่น เป็นต้นว่า บ้านเมืองสงบสุขขึ้นกว่าแต่ก่อน การค้าขายก็มีมากขึ้น การทำมาหากินโดยกำลังแรงงานก็มีมากขึ้น ทรัพย์สินซึ่งจะพึงหวงแหน อันเป็นเหตุแห่งอันตรายแก่ชีวิตเป็นตนก็มีมากขึ้น ทางหน้าที่ใดของคนเหล่านี้ก็มีกว้างขวางขึ้น พระราชกำหนดกฎหมายที่สำหรับจะไชระงับปราบปรามโจรผู้ร้ายถึงว่าไต่แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นตามกาลสมัย บางตลอดมา แต่พื้นกระบวนการพิจารณายังเป็นอย่างเดิม ซึ่งเป็นการล่วงเวลามาช้านานไม่สมแก่กาลสมัย. . .

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. กระแสสินธุ์, นามแฝง, "จตุสดมภ์," ตำรา, ปีที่ ๒๒ เล่ม ๑๓
 บัญชีแรก (๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๖) หน้า ๖๓.

เพราะฉะนั้นในขณะที่บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เจริญขึ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อประชาชนโดยตรงควรจะได้รับปรับปรุงให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง ด้วยเหตุนี้ใน พ.ศ. ๒๔๒๕^๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการประกาศเปลี่ยนเสนาบดีกรมพระนครบาล ซึ่งเป็นการเริ่มต้นปรับปรุงแก้ไขด้านการบริหารบุคคล ในกรมพระนครบาล เพื่อให้มีผู้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหน่วยงานที่สังกัดกรมพระนครบาลโดยเฉพาะ กองตระเวนต่อไป ดังปรากฏในพระบรมราชโองการแต่งตั้งเสนาบดีกรมพระนครบาลดังนี้^๒

. . . มีพระบรมราชโองการบางพระบัณฑูร สิ่งหนาด ประกาศว่าโจรผู้ร้าย ชุกชุม ราษฎรพากันตกใจไหวหวั่นไปทั่วทั้งพระนคร กรมหมื่นภูษเรศชำระศักดิ์ เป็นผู้บังคับการกรมพระนครบาล จัดการปราบปรามโจรผู้ร้ายไม่สงบเรียบร้อย จึงโปรดเกล้าฯ ให้กรมหมื่นภูษเรศชำระศักดิ์ออกจากตำแหน่ง แล้วโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้านองยาเชอกรมหมื่นนเรศรุฤทธิ ๑ พระเจ้านองยาเชอ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ ๑ พระยาเทพประจัน ผู้ว่าที่เกษตราธิบดี ๑ พระยาบรมสารนิติกวีศรีภักดี ๑ ทั้ง ๔ นี้เป็นผู้มีอำนาจอุปถัมภ์พร้อมกันบังคับการสิทธิขาดในตำแหน่งเสนาบดีกรมพระนครบาล โทศรวจรราชบัณฑุกการสิทธิขาด. . .

จากพระบรมราชโองการข้างบนแสดงให้เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยความผาสุกและชีวิตทรัพย์สินของราษฎรของพระองค์เป็นอย่างยิ่ง เมื่อเสนาบดีคนเดิม คือ กรมหมื่นภูษเรศชำระศักดิ์ ไม่สามารถขจัดและปราบปรามโจรผู้ร้ายให้ราบคาบลงได้ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บ้านเมืองไม่สงบเรียบร้อย จึงทรงถอดถอนออกจากตำแหน่ง แล้วทรงประกาศแต่งตั้งคอมมิสสิกรมพระนครบาลสำหรับบริหารราชการกรมพระนครบาลแทนเสนาบดีกรมพระนครบาล

^๑พระบรมราชโองการประกาศเปลี่ยนเสนาบดีพระนครบาล, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๓ (ร.ศ. ๑๐๕) หน้า ๒๑๘.

^๒เรื่องเดียวกัน.

คนเคิม โดยมีพระเจ้านองยาเชอกรมหมื่นนเรศวรฤทธิ เป็นประธานคอมมิตตีตั้ง
พระบรมราชโองการข้างตน

เมื่อกรมหมื่นนเรศวรฤทธิและคณะคอมมิตตี กรมพระนครบาลได้รับอำนาจ
สิทธิขาดในการบริหารกิจการกรมพระนครบาล จึงเร่งมุ่งปรับปรุงแก้ไขกรมกอง
ต่าง ๆ ที่สังกัดตรงต่อกรมพระนครบาล ในด้านที่เกี่ยวกับกองตระเวนกรมหมื่น
นเรศวรฤทธิมีพระประสงค์ที่จะแก้ไขปรับปรุงหน่วยงานเสียใหม่ ทั้งนี้เพื่อสนอง
พระบรมราชโองการของพระเจ้าอยู่หัว ในด้านการป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้าย
ให้ได้ผลยิ่งขึ้น ฉะนั้นเมื่อได้รับมอบงานด้านกรมพระนครบาล กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ
ทรงมีความเห็นว่าบ้านเมืองขยายอาณาเขตกว้างขวางออกไปและเจริญมั่งคั่งขึ้น
แต่กิจการกรมกองตระเวนยังคงปฏิบัติหน้าที่แบบเคิม ไม่ได้มีการปรับปรุงส่วน
ราชการและระเบียบการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมเลย จึงเห็นสมควรว่ากอง
ตระเวนควรจะได้รับการปรับปรุงตามแบบแผนเดียวกับกิจการตำรวจประเทศอังกฤษ^๑
ทั้งนี้เพราะขณะที่ดำรงตำแหน่งอัครราชทูตในประเทศอังกฤษ ทรงสนพระทัยและศึกษา
งานด้านการบริหารกิจการกองตำรวจอังกฤษมาเป็นอย่างดี ซึ่งนับว่าเป็นผลดีแก่การ
แก้ไขปรับปรุงกองตระเวนที่จะมีขึ้นต่อไป กรมหมื่นนเรศวรฤทธิทรงมีนโยบายที่จะ
ส่งเสริมให้กองตระเวนให้มีฐานะที่ได้มาตรฐานเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษซึ่งเป็น
ประเทศมหาอำนาจในขณะนั้น แรกเริ่มทีเดียวใน พ.ศ. ๒๔๓๐^๒ กรมหมื่นนเรศวร-
วฤทธิ ทรงกำหนดให้กองตระเวนมีเครื่องแบบประจำสำหรับข้าราชการให้เป็น
ระเบียบเช่นเดียวกับกองตำรวจอังกฤษ กล่าวคือ กำหนดให้ข้าราชการสวมเครื่องแบบ
สีน้ำเงินและสวมหมวกเฮลเม็ต (Blue uniform and helmet)^๓ สำหรับ

^๑ พ.ศ.พ. C.H. Forty, A Sketch of Siam's Gendarmerie, p.31.

^๒ Ibid.,

^๓ Ibid.,

คือพระเจ้า
บรมเชษฐาธิราช
เจ้ากรุงธนบุรี
พระยศ
สมเด็จพระเจ้า
บรมเชษฐาธิราช
เจ้ากรุงธนบุรี
พระยศ

หน้า ๘๐๐
หน้า ๖๐๐
หน้า ๔๐๐

บรรณาธิการ
พิมพ์
ตาม
ใน
ประวัติ
ต่าง
บาล
มา
ทรง
พระ
การ

กรมพระนเรศวรฤทธิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คอนสเทเบิลหรือโปลิศเลวกำหนดให้สวมเครื่องแบบกางเกงขาสั้นสีน้ำเงินพร้อม
 กับหมวกยอด หรือหมวกเฮลเม็ต สำหรับข้าราชการแขกเชื้อชาติซิก (Sikh)
 ซึ่งรับราชการเป็นกำลังสำคัญจำนวนหนึ่ง ยังคงให้คงผ้าโพกศีรษะไว้โดยสวมหมวก
 ยอดทับลงบนผ้าโพกศีรษะ ส่วนข้าราชการเจ้าพนักงานผู้ใหญ่ชาวสยามยังคงให้
 นุ่งผ้าโจงกระเบนพร้อมกับเสื้อสมัยใหม่ตามแบบตะวันตก ทั้งนี้กองโปลิศในระยะ
 แรกเริ่มจัดตั้งตลอดมาจนถึงต้นรัชสมัยพระเจ้าจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังไม่มีเครื่องแบบ
 เป็นแบบฉบับของกรมมาก่อน ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากพลตระเวนประกอบด้วยชน
 หลายชาติหลายภาษาทั้งแขก ฝรั่งเศส และไทย รวมกันเป็นโปลิศ การแต่งกายจึงเป็น
 เรื่องยุ่งยากมาก ฉะนั้นการกำหนดเครื่องแบบจึงเป็นปัญหาลำบากยิ่งจึงต้องค่อย ๆ
 ดำเนินการไปที่ละขั้นจนกว่าจะถึงโอกาสอันสมควร^๕ ด้วยเหตุนี้เมื่อกรมหมื่น
 นเรศวรฤทธิ์ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าบริหารงานกรมพระนครบาลซึ่งรับผิดชอบ
 โดยตรงต่อกรมกองตระเวน จึงเห็นสมควรที่จะยกย่องฐานะข้าราชการกองตระเวน
 เหล่านี้ให้เหมือนกับข้าราชการของกรมพระนครบาล สังกัดหน่วยราชการอื่น ๆ^๖
 จึงได้กำหนดเครื่องแบบขึ้นตามแบบเครื่องแบบตำรวจของประเทศอังกฤษดังกล่าว
 ข้างต้น ซึ่งมีผลจากการริเริ่มปรับปรุงแก้ไขกองตระเวนตามพระบรมราโชบาย
 ของพระเจ้าแผ่นดิน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๕Ibid.,

^๖พล.ต.ท. ประจวบ กิริติบุตร, ประวัติตำรวจนครบาลไทย, (พิมพ์เป็น
 อนุสรณ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พล.ต.ท. ประจวบ กิริติบุตร ณ เมรุ
 หน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ๑๘ มีนาคม ๒๕๑๔, พระนคร :
 โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, ๒๕๑๔) หน้า ๒.

^๗พล.ต.ท. ประจวบ กิริติบุตร, เรื่องเดิม, หน้า ๓.

ในสมัยที่กรมหมื่นนเรศรวรฤทธิ์เข้ารับงานในตำแหน่งหัวหน้าคอมมิติ
กรมพระนครบาลมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการบริหารงานกรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๕ นั้น
สมัยนี้กองตระเวนซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกรมพระนครบาลถูกวิจารณ์อย่างหนักในคำ
การปฏิบัติหน้าที่ ดังข้อความวิจารณ์ในหนังสือพิมพ์บางกอกไทม์ ฉบับ วันที่ ๗ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๓๑^๑ ลงวิจารณ์ว่า

. . . โปлицกรุงเพาซึ่งรักษาการตามหน้าที่อยู่ทุกวันนี้ยังไม่ดี ไม่สามารถ
รักษาความสงบเรียบร้อยต่าง ๆ แลความสะอาดในบ้านเมืองใด และเปรียบ
เทียบกับเมืองโลกก็หาได้ไม่. . .

หนังสือพิมพ์เปรียบเสมือนตัวแทนของประชาชน เมื่อหนังสือพิมพ์วิจารณ์
การทำงานที่ไม่ได้ผลของกองตระเวนเช่นนี้ แสดงว่าประชาชนมีความปรารถนาที่จะ
ให้กองตระเวนปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพว่าทุกวันนี้ มีความประสงค์ที่จะให้ทาง
ราชการแก้ไขปรับปรุงการทำงานของพนักงานกองตระเวนให้มีความสามารถมากขึ้น
ในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นหน่วยงานที่ได้มาตรฐานเช่นเดียวกับประเทศอื่น เกี่ยวกับ
ปัญหานี้กรมหมื่นนเรศรวรฤทธิ์ผู้รับผิดชอบหน่วยงานนี้ ทรงตระหนักถึงขอบบพร่องของ
กองตระเวนเป็นอย่างดี ทรงพิจารณาว่ากองตระเวนสมควรที่จะมีข้อบังคับที่ได้
มาตรฐานและกำหนดให้เจ้าพนักงานกองตระเวนเรียนรู้และศึกษาให้เข้าใจถึงกฎ
ข้อบังคับของกรมตลอดจนได้รับการฝึกฝนให้อยู่ในระเบียบวินัยยิ่งขึ้น เพื่อให้มีความ
สามารถในการปฏิบัติหน้าที่เป็นกำลังสำคัญของกองตระเวนต่อไป กรมหมื่นนเรศรวร-
ฤทธิ์ทรงแสดงข้อคิดเห็นในเรื่องนี้ในลายพระหัตถ์ที่มีถึงกรมหลวงเทเวศร์วรวงษ์โรประการ
เสนาบดีกระทรวงต่างประเทศว่า^๒

^๑ กจข., ร.๕ น.๘.๒๓/๒ ที่ ๕๑/๕๑ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๐๘.

^๒ กจข., ร.๕ น.๘.๒๓/๒ ไม่มีหมายเลขหนังสือ พระหัตถ์เลขของ
กรมหมื่นนเรศรวรฤทธิ์ ถึงกรมหลวงเทเวศร์วรวงษ์โรประการ ลงวันที่ ๘ มกราคม
ร.ศ. ๑๐๘.

. . . โปลิศในทุกวันนี้ ยังไม่มีข้อบังคับแลฉีกหัตถ์กริยาให้เป็นที่เรียบร้อย เหมือนดังโปลิศประเทศอื่น ซึ่งเขาไคจัดเป็นธรรมเนียมขึ้นแล้วนั้น ไม่เป็น แต่ทำการรวม ๆ พอไคราชการแลคอมมิตตีก็ไคคิดไว้ว่าจะกราบบังคมทูล พระกรุณา ขอรับพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดขึ้นใหม่เพื่อไคราชการ กรมโปลิศเจริญยิ่งขึ้น . . .

ดังนั้น เพื่อให้ขอคิดเห็นข้างบนสัมฤทธิ์ผล กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ ทรงร่าง รายละเอียดในการปรับปรุงกองตระเวนเสียใหม่ตามความคิดเห็นของพระองค์ขึ้น เพื่อทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงพิจารณาซึ่ง ขอคิดเห็นนี้ตรงกับพระราชประสงค์ของพระเจ้าอยู่หัว เพราะภายหลังจากเสด็จ พระราชดำเนินกลับจากการเสด็จประพาสแหลมมลายูในเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๓^๑ แล้ว ทรงมีกระแสพระราชดำริแก่กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ เกี่ยวกับการทำงานของกรม กองตระเวน มีพระราชประสงค์ที่จะให้มีการปรับปรุงกองตระเวนเสียใหม่ให้ได้ มาตรฐานเสมอกับกิจการตำรวจในเมืองสิงคโปร์ หลังจากนั้นกรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ ได้เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการปรับปรุงกองตระเวนต่อที่ประชุมเสนาบดี เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๓^๒ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดการปรับปรุงกองตระเวนเสียใหม่ตามความ เห็นที่เสนอนี้ โดยให้งบประมาณปี พ.ศ. ๒๔๓๓ เป็นต้นไป ซึ่งกรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

การดำเนินการปรับปรุงการบริหารงานของกองตระเวนในครั้งนี้ กรมหมื่น นเรศวรฤทธิ์ทรงเน้นให้เห็นถึงการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกันของหน่วยงานรักษาความสงบ เรียบร้อยของบ้านเมือง ทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดระเบียบหน่วยเสียใหม่เพื่อ ให้งานค่านปราบปรามโจรผู้ร้ายได้ผลดียิ่งขึ้น ส่วนราชการกองตระเวนแต่เดิมนั้น

^๑ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ที่ ๑๘/๒๔๐๔, เรื่องเดิม.

^๒ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ที่ ๑๘/๒๔๐๔, เรื่องเดิม.

แบ่งราชการรับผิดชอบได้ดังนี้

ก. ส่วนที่ควบคุมฝ่ายอำเภอ กำนัน ผู้ช่วย ผู้ประชา ที่เป็นคนไทยอยู่ใน
บังคับของเจ้ากรมกองตระเวนชาย เจ้ากรมกองตระเวนขวา

ข. ส่วนที่ควบคุมบริเวณที่เป็นคนจีนอยู่ในบังคับบัญชากรมท่าซ้าย

ค. กองโปลิศลาดตระเวน

เมื่ออำนาจหน้าที่ราชการ ไม่มีแบบแผนรัดกุม เช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ
หน่วยราชการซ้ำซ้อนกัน กว้างกายอำนาจกันหรือไม่ก็ละเลยเพิกเฉยไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่
โดยเกี่ยงให้หน่วยงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ท่านองเดียวกันปฏิบัติหน้าที่แทน จึงทำให้งาน
ค้ำปรามปรามโจรผู้ร้ายไม่ได้ผล ใคมีพระราชหัตถเลขาที่ให้ข้อสั่ง เกตเกี่ยวกับการ
การปรามปรามโจรผู้ร้ายของขาราชการว่า

. . . นายอำเภอท้องที่ ทุ่มมีประโยชน์อันใดไม่ การเกิดขึ้นในท้องที่ที่รู้
แต่กลางคืน ก็ไม่บอกกล่าวอะไร เพราะถือใจเสียว่าเป็นหน้าที่ของโปลิศ
คางหาก ไม่ใคร่ปรากฏเลยว่อาเภอใคผู้ใครู้สีกวาเป็นหน้าที่ของตัวที่จะระงับ
ปรามปรามโจรผู้ร้ายอยางใด . . .

ฝ่ายอำเภอมักไม่เอาใจใส่การปรามปรามโจรผู้ร้าย เพราะถือว่าหน้าที่
ในการสืบจับตัวผู้ร้ายเป็นของกองโปลิศ ทั้ง ๆ ที่ฝ่ายอำเภอและกำนันเป็นผู้เก็บ
เอกสารต่าง ๆ เช่นคำชันสูตร คำตราสิน คำอายัด หนังสือกรมธรรม์สัญญาต่าง ๆ
และรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ทำให้พนักงานโปลิศทำงาน

กจข., ร.๕ น.๑.๑/๔ รายงานราชการและจำนวนพนักงานในกรม
พระนครบาล, วันที่ ๑๖ กันยายน ร.ศ. ๑๐๘.

๒ เอกสารกระทรวงมหาดไทย สมัยรัชกาลที่ ๕, พระราชหัตถเลขาเกี่ยวกับ
การปรามปรามโจรผู้ร้าย ที่ ๑๔/๒๕๕, วันที่ ๕ กันยายน ร.ศ. ๑๑๕.

กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความเห็นที่จะจัดการกรมกองตระเวน,
๒๕ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๐๘ "ขอ ๑ การกองตระเวนควรรวมกันเป็นกรมเดียว."

ไม่ไค้ผล ไม่สามารถจับกุมตัวคนร้ายได้ทันท่วงที ทั้งนี้เพราะไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวคนร้าย ฉะนั้นเพื่อให้การปราบปรามโจรผู้ร้ายไค้ผลสำเร็จยิ่งกว่าแต่ก่อน กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ทรงเห็นว่าสมควรรวมหน่วยงานที่ทำงานซ้ำซ้อนกัน คือ กองโปลิศและกองตระเวนเข้าด้วยกัน แล้วจัดระเบียบอำนาจหน้าที่ให้เป็นสัดส่วน เพื่อบริการด้านปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น* โดยแบ่งหน้าที่ราชการออกเป็น ๒ หน่วยงาน แต่ละหน่วยงานมีเจ้ากรมเป็นผู้บังคับบัญชาดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. กองตระเวนฝ่ายกองไค้สวนโทษหลวง (The Criminal Investigation Department) โดยรวมเอากองตระเวนชายและกองตระเวนชาวเข้าด้วยกัน บังคับบัญชาอำเภอเกอเก่า นั้น กองตระเวนลับหรือกองตระเวนสอดแนม (Detective) ทุกแขนง** ตลอดจนทำหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศัพและเป็นผู้พิจารณาไค้สวน สืบจับโจรผู้ร้ายซึ่งกระทำความผิดล่วงละเมิดพระราชอาญา มีโทษหลวง สงศาล สติคย์ยุติธรรม ให้พิจารณาตามพระราชกำหนดกฎหมาย

๒. กองตระเวนฝ่ายกองรักษา (The Operation Department) รวมเอากองโปลิศนำและกองโปลิศบกเข้าด้วยกัน แล้วจัดแบ่งหน่วยงานออกเป็น ๒ กอง คือ

ก. กองตระเวนฝ่ายกองรักษากองชั้นในหรือกองโปลิศบกเดิม มีหน้าที่รักษาห้องที่ต่าง ๆ ทุกแขนงในพระนคร เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในห้องที่และปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งศาลและกระทรวงต่าง ๆ ว่าด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

* เรื่องเดียวกัน.

** กจร., ร.๕ น.๔.๒๓/๕ ที่ ๑๒๔/๒๓๖๓๖, ลงวันที่ ๖ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๕.

*** กจร., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, "ข้อ ๑๔ คนสอดแนม."

ข. กองตระเวนฝ่ายกองรักษากองชั้นนอกหรือกองไปลิศน้ำเค็ม ทำหน้าที่รักษาท้องที่ในลำคลองและท้องทุ่งนานอกเขตพระนคร เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งศาลและกระทรวงต่าง ๆ ว่าด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ส่วนราชการกองตระเวนที่จัดขึ้นใหม่นี้ แยกอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเป็นสัดส่วนกันโดยเด็ดขาด กล่าวคือ กองตระเวนฝ่ายกองรักษาทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองตามแหล่งชุมนุมต่าง ๆ รักษาตรวจตราท้องที่ป้องกันเหตุร้ายต่าง ๆ ตลอดจนปราบปรามสืบจับโจรผู้ร้าย ส่วนกองตระเวนฝ่ายกองไต่สวนโทษหลวงทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานสอบสวน ประสานงานต่อจากกองตระเวนฝ่ายกองรักษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในการจับกุมผู้ต้องหา ผู้ล่วงละเมิดพระราชกำหนดกฎหมายมาได้ ส่วนลงโทษตามตัวบทกฎหมายต่อไป การแบ่งหน่วยงานกองตระเวนดังกล่าวแล้วทำให้กรมกองตระเวนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบและปราบปรามโจรผู้ร้ายอย่างเข้มแข็งเด็ดขาด แต่ละหน่วยงานก็ปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่ได้อบรมหมาย ทำงานประสานกันอย่างมีระเบียบและเต็มสติกำลังปัญญา เพื่อเสริมส่งให้เป็นหน่วยงานที่ไต่มาตรฐานเท่ากับต่างประเทศ

กรมกองตระเวนสมัยปรับปรุงใหม่ พ.ศ. ๒๔๓๓ มีข้าราชการกรมโดยตำแหน่งต่าง ๆ พร้อมทั้งระเบียบข้อบังคับสำหรับเจ้าหน้าที่แต่ละตำแหน่งดังต่อไปนี้^๑

๑. จางวางกรมกองตระเวน (Commissioner) เป็นผู้บังคับบัญชากองตระเวนฝ่ายกองไต่สวนโทษหลวงและกองตระเวนฝ่ายกองรักษา ตำแหน่งจางวางนี้เป็นตำแหน่งสำคัญ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนี้มีหน้าที่ควบคุมตรวจตราเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายข้อบังคับโดยเคร่งครัด ควบคุมค่านการเงินเพื่อป้องกันการทุจริต

^๑ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ความเห็นที่จะจัดการกรมกองตระเวน, ๒๔ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๐๕, ข้อ ๖ - ๑๘ "ตำแหน่งจางวางกรมกองตระเวน ตำแหน่งเจ้าพนักงานกองไต่สวนโทษหลวง และตำแหน่งเจ้าพนักงานกองรักษา."

ตลอดจนควบคุมตรวจตราเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จางวางกรมกองตระเวนทำหน้าที่ร่วมกับเสนาบดีในการพิจารณาออกกฎข้อบังคับ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับให้เข้ากับสถานการณ์บ้านเมือง ในสมัยแรกแห่งการปรับปรุงนี้ กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานคอมมิตตีกรมพระนครบาล ทรงรับตำแหน่งจางวางกรมกองตระเวนอีกตำแหน่งหนึ่ง จนกว่าจะพิจารณาหาบุคคลผู้เหมาะสมเข้ารับราชการในตำแหน่งนี้ต่อไป

๒. เจ้ากรม (Chief Superintendent)

กองไตสวนโทษหลวงและกองรักษามีตำแหน่งเจ้ากรมกองละ ๑ นาย ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้ช่วยราชการจางวางกรมกองตระเวนในหน้าที่ราชการต่าง ๆ ในกรมกองตระเวนเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งจางวางกรมกองตระเวนในกรณีที่จางวางไม่อยู่ที่ศาลว่าการกรมกองตระเวนหรือสาเหตุราชการ^๑

๓. ปลัดกรม (Superintendent) แบ่งอำนาจรับผิดชอบแยกจากกันระหว่างกองไตสวนโทษหลวงและกองรักษา ดังนี้

ก. ฝ่ายกองไตสวนโทษหลวง มีปลัดกรม ๔ นาย แบ่งหน้าที่รับผิดชอบบังคับบัญชาฝั่งขวา ๒ นาย ฝั่งซ้าย ๒ นาย^๒ ทำหน้าที่บังคับบัญชานายอำเภอ กำนัน และคนสอดแนม^๓ ทั้งยังเป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาดในการพิจารณาคัดเลือกบุคคล ผู้สมควร

^๑ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ที่ ๑๘/๒๔๐๔ เรื่องเดิม.

^๒ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความเห็นที่จะจัดการกรมกองตระเวน,
^{๒๕} กรกฎาคม ร.ศ. ๑๐๕, "ขอ ๑๘ ตำแหน่งเจ้าพนักงานกองรักษาที่จัดใหม่ตำแหน่งเจ้ากรม."

^๓ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, "ขอ ๗. ข. ตำแหน่งปลัดกรม."

^๔ พนักงานสอดแนมคัดเลือกจากคนตระเวนในกองรักษาที่เรียนรู้นับกรรม-
นิยมราชการ มีความชำนาญงานและเป็นบุคคลที่มีสติปัญญา ชื่อสัตย์ จิตใจหนักแน่น
เพราะเจ้าพนักงานกองสอดแนมปฏิบัติหน้าที่ราชการแบบราชการลับ ไม่เปิดเผยและ
ต้องใช้เงินในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย เพราะฉะนั้นพนักงานกองตระเวนจึงพิจารณาคัดเลือก
บุคคลที่ไว้วางใจได้

กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดียวกัน, "ขอ ๗ จ. ตำแหน่งสอดแนม."

ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ กำนัน ตลอดจนคนสอคนแหมในท้องที่ต่าง ๆ ที่ตนได้รับ
 ฝึกชอบ

ข. กองรักษา มีปลัดกรม ๒ นาย โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบบังคับ
 บัญชาคนตระเวนฝั่งขวา ๑ นาย และบังคับบัญชาคนตระเวนฝั่งซ้าย ๑ นาย^๑
 ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจตราสอดส่องการทำงานของคนตระเวนที่ไปเข้ายามประจำการ
 รักษาท้องที่ในเขตที่ตนรับผิดชอบโดยควบคุมและกำกับการให้คนตระเวนปฏิบัติหน้าที่
 ให้ถูกต้องตามข้อบังคับของกรมและตามพระราชกำหนดกฎหมาย

ทั้งนี้ ปลัดกรมทั้งกองโตสวนโทษหลวงและกองรักษา ปฏิบัติหน้าที่เป็น
 ผู้ช่วยราชการ เจ้ากรมกองตระเวน และรักษาในการตำแหน่งเจ้ากรมกองตระเวน
 ในกรณีที่เจ้ากรมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ โดยเจ็บไข้หรือมีกิจธุระต้อง
 ปฏิบัติค้ำอื่น

๔. นายเวร (Chief Clerk)

เป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่เสมียนที่รับราชการในกรมกองตระเวนให้
 ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยเรียบร้อย ทั้งยังเป็นผู้รับผิดชอบในหน้าที่
 ราชการเสมียนทุกประการ

๕. สมุหบัญชี (Accountant)

ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้กำหนดงบประมาณที่จะเบิกจ่ายในราชการ
 กองตระเวน เป็นผู้รับผิดชอบในการเบิกเงินจากพระคลังมหาสมบัติมาใช้ในราชการ
 ทำหน้าที่เป็นผู้จ่ายเงินเดือนเบี้ยเลี้ยงแก่ข้าราชการกรมกองตระเวน ตลอดจนเป็นผู้
 เก็บรักษาเงินที่ได้จากการเก็บค่าพิณัย ค่าปรับโทษ และเงินของกลาง รวมทั้งเก็บ
 รักษาของกลางที่อายัดจากผู้ต้องหากระทำความผิด ทั้งยังเป็นผู้รับผิดชอบในการทำ
 บัญชีรายรับรายจ่ายของกรมและออกรายงานตรงต่อจางวางกรมกองตระเวน

^๑ กจธ., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, "ข้อ ๑๔ ข. ตำแหน่งเจ้าพนักงาน
 กองรักษาที่จัดใหม่, ตำแหน่งเจ้ากรม."

๖. สมุหบัญชีรอง (Assist^{ant} Accountant)

คำร้งตำแหน่งเจ้าหน้าที่ผู้รับสมัครบุคคลเข้ารับราชการกรมกองตระเวน รวมทั้งเป็นผู้ทำหน้าที่จ้างบุคคลเข้ารับราชการในกองตระเวน โดยกำหนดว่า หมายหนึ่งไม่เกิน ๕๐๐ คน^๑ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสมุหบัญชีใหญ่ในการทำบัญชีรายรับรายจ่ายและเงินทุนสำรองของกองตระเวน ตลอดจนเป็นผู้ทำบัญชีรายการซื้อสิ่งของรวมทั้งเป็นผู้เก็บรักษาของเครื่องใช้ต่าง ๆ ของกองตระเวน ทำหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่พัสดุในปัจจุบัน

นอกจากเจ้าหน้าที่งานผู้ใหญ่อีกกล่าวข้างต้นแล้วกองไตสวนโทษหลวง และกองรักษายังมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานในหน้าที่ต่าง ๆ เป็นสัดส่วนกันดังนี้

กองไตสวนโทษหลวง

มีเจ้าหน้าที่ในสังกัดตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ^๒

ก. สารวัตรสอดแนม (Inspector of Detective)

คำร้งตำแหน่งผู้ช่วยราชการเจ้ากรมกองไตสวนโทษหลวง ปลัดกรมกองไตสวนโทษหลวงในการพิจารณาสอบสวน สืบจับผู้ต้องหาผู้กระทำความผิด

ข. นายตรวจ (Detective Sergeant)

มีหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานสอดแนมภายในตำบลต่าง ๆ ที่ตนรับผิดชอบ และเป็นผู้ควบคุมนายอำเภอ กำนันในการชันสูตรพลิกศพและตรวจสถานที่เกิดเหตุต่าง

ค. นายอำเภอ กำนัน

มีหน้าที่แนะนำราษฎรในท้องที่ของตนให้ประพฤติดนให้ถูกต้องตามพระราชกำหนดกฎหมาย เป็นผู้รักษาความสงบสุขของราษฎร ถ้าหากสงสัยว่าจะมีเหตุการณ์

^๑ กจร., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, "ข้อ ๑๕ การจ้างคนกองตระเวน."

^๒ กจร., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, "ข้อ ๗ ค - จ ตำแหน่งสารวัตรสอดแนมและตำแหน่งคนสอดแนม."

ร้ายแรงหรือสงสัยว่าผู้ใดเป็นผู้ต้องสงสัยในการกระทำความผิดให้เสนอรายงานแจ้งต่อนายตรวจโดยความที่สุด

จ. รองอำเภอกำนัน

เป็นผู้ช่วยเหลือราชการอำเภอกำนันในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในท้องที่ของตน เป็นผู้รักษาแทนนายอำเภอกำนันในกรณีที่นายอำเภอกำนันไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง

ฉ. คนสอดแนม (Detective)

ทำหน้าที่เป็นผู้สอดแนม สืบจับใจผู้ร้าย ตรวจตราแหล่งชุมนุมต่าง ๆ ของพวกมิจฉาชีพ เพื่อทราบความเคลื่อนไหว หากมีสิ่งใดร้ายแรงให้รีบแจ้งตอมุขบังคับบัญชา ปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลในปัจจุบัน

กองตระเวนฝ่ายกองรักษา มีเจ้าหน้าที่ในสังกัดตำแหน่งต่าง ๆ กันดังนี้

ก. สารวัตรใหญ่ (Chief Inspector)

มีหน้าที่เป็นผู้ฝึกและสั่งสอนกฎข้อบังคับของกรมตลอดจนพระราชกำหนดกฎหมายแก่คนกองตระเวน ทำหน้าที่ควบคุมเอาใจใส่การทำงานของคนตระเวน ตรวจตราความเรียบร้อยของสถานีตำรวจ (โรงพัก) และอาวุธที่ใช้ ตลอดจนความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเครื่องแบบเครื่องแต่งกายของพลตระเวน^๒ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ชีวิตความเป็นอยู่ของพลตระเวนภายในกองของตน

ข. สารวัตรแขวง (Inspector of Division)

ทำหน้าที่ควบคุมดูแลคนกองตระเวนที่ประจำการรักษาท้องที่ต่าง ๆ ภายในเขตรับผิดชอบของสารวัตรแขวงแต่ละคน^๓ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลืองานสารวัตรใหญ่

^๑ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, "ข้อ ๑๔ จ - ๓ ตำแหน่งเจ้าพนักงานกองรักษาที่จัดใหม่ สารวัตรใหญ่ - คนตระเวน."

^๒ เรื่องเดียวกัน, "ข้อ ๑๔ จ. ตำแหน่งสารวัตรใหญ่."

^๓ เรื่องเดียวกัน, "ข้อ ๑๔ ฉ. ตำแหน่งสารวัตรแขวง."

ในการดูแลเอาใจใส่การปฏิบัติหน้าที่ของพลตระเวน ตลอดจนเป็นผู้เสนอความคิดเห็น ความชอบของพลตระเวนต่อสารวัตรใหญ่

ค. นายหมวด (Station Sergeant)

ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสารวัตรแขวงเป็นผู้บังคับการในโรงอาศัย* ของคนกองตระเวนและบังคับควบคุมคนตระเวนในเวลาเมื่อสารวัตรไม่อยู่^๑ เป็นผู้ฝึกหัด กิริยาและสั่งสอนกฎข้อบังคับแก่พลตระเวนในบังคับบัญชาของโรงพักแต่ละแห่ง

จ. นายยาม (Sergeant)

มีหน้าที่ควบคุมคนกองตระเวนส่วนหนึ่งที่จะให้อยู่ในบังคับว่ากล่าว เป็นผู้ เค้นยามตรวจคนกองตระเวนให้รักษาน้ำที่มีให้ละเลยทิ้งเสีย^๒ ทำหน้าที่ตรวจสอบ บัญชีคนกองตระเวนเมื่อเข้าเวรและเมื่อออกเวรยามรวมทั้งเป็นผู้อธิบายข้อบังคับ และคำสั่งที่มีขึ้นแก่คนกองตระเวนควบคุมความประพฤติของพลตระเวนที่ดีและชั่ว เพื่อแจ้งต่อนายหมวด

ข. คนตระเวน (Constables)

ทำหน้าที่ตรวจตรารักษาท้องที่ต่าง ๆ เข้าเวรยามประจำการรักษาท้องที่ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อควบคุมความสงบเรียบร้อยและป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของราษฎร รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่จับผู้ต้องทำผิดกระทำความผิดตามกฎหมายแล้วส่ง ไปยังกองใต้สวนโทยหลวงเพื่อสอบสวนลงโทษต่อไป รวมทั้งเป็นผู้คุมและรักษา นักโทษเมื่อจะส่งไปในที่ต่าง ๆ^๓

* โรงอาศัย - บ้านพัก.

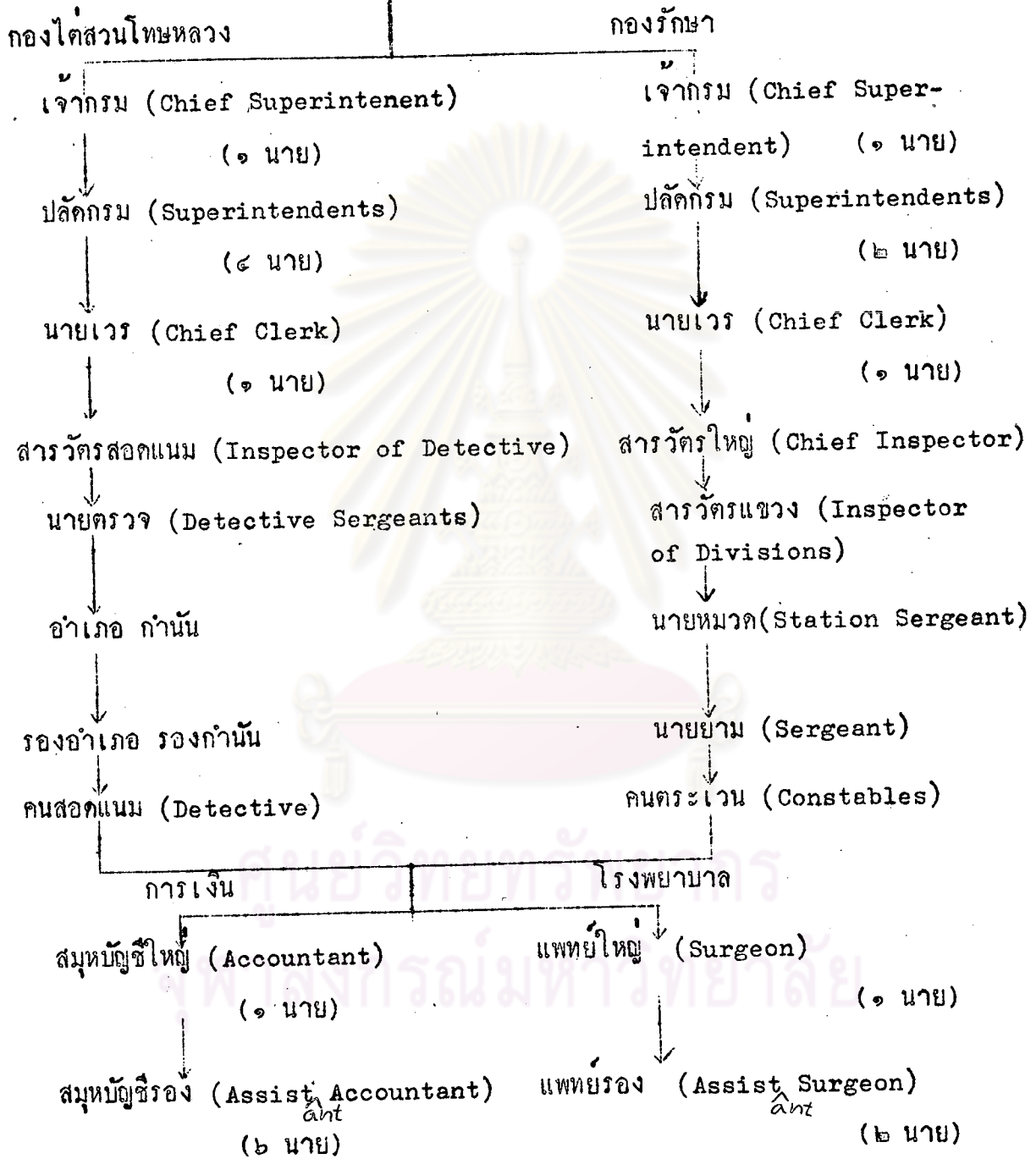
^๑ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, "ข้อ ๑๔ ข. ตำแหน่งนายหมวด."

^๒ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๔ ข. ตำแหน่งนายยาม."

^๓ เรื่องเดียวกัน, "ข้อ ๑๔ ฉ. ตำแหน่งคนตระเวน."

จางวางกรมกองตระเวน (Commissioner)*

* ผู้เขียน.

กรมกองตระเวนสมัยปรับปรุงใหม่ปี พ.ศ. ๒๔๓๓ นี้ ได้จัดให้มีโรงพยาบาล
ของกองตระเวนขึ้นด้วยเพื่อรับรักษาข้าราชการผู้เจ็บไข้ได้ป่วยภายในหน่วยงาน
กองตระเวน มีแพทย์ผู้ใหญ่ (Surgeon) ประจำ ๑ นาย^๑ ดำรงตำแหน่งผู้กำกับ
การโรงพยาบาล ทำหน้าที่รักษาพยาบาลข้าราชการกองตระเวนที่ป่วยไข้และบาดเจ็บ
เจ็บด้วยเหตุต่าง ๆ นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีแพทย์รอง (Assist Surgeon)
จำนวน ๒ นาย^๒ ดำรงตำแหน่งผู้จัดการในโรงพยาบาล ทำหน้าที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ
อยู่ประจำรักษาพยาบาลคนกองตระเวนที่ป่วยไข้ที่โรงพยาบาลทั้งยังเป็นผู้ไปรักษา
คนกองตระเวนที่ป่วยไข้ปัจจุบันในท้องที่ที่คนตระเวนนั้นสังกัดอยู่^๓

ข้าราชการตำแหน่งต่าง ๆ ที่จัดใหม่ในกรมกองตระเวนนั้นนับว่าเป็นการ
แบ่งสรรอำนาจหน้าที่ที่เคยทำงานซ้ำซ้อนกันมาก่อน ให้มีอำนาจหน้าที่แยกกันโดยเด็ด
ขาดในแต่ละตำแหน่ง เป็นสัดเป็นส่วนและมีระเบียบแบบแผนรัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อให้
ข้าราชการแต่ละตำแหน่งตระหนักถึงหน้าที่แห่งตนยึดมั่นในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบและ
เมื่อมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นอันเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของตนก็เอาใจใส่รีบเร่งปฏิบัติหน้าที่
ให้สำเร็จลงโดยเรียบร้อยและสมบูรณ์ไม่คั่งค้างล่าช้าดังแต่ก่อน ซึ่งความเคร่งครัด
และเข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการแต่ละคนจะส่งผลให้งานด้านรักษาความ
สงบเรียบร้อยและปราบปรามโจรผู้ร้ายได้ผลสมบูรณ์ยิ่งกว่าแต่ก่อน

การรับสมัครบุคคลเข้ารับราชการกรมกองตระเวน

ราษฎรผู้ใดมีความประสงค์จะรับราชการ เป็นเจ้าพนักงานกองตระเวน
ต้องมายื่นความจำนงและสมัครใจที่สมุหบัญชีรอง (Assist Accountant) ของ
Ant

^๑ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, "ข้อ ๑๔ ต. ตำแหน่งแพทย์ใหญ่."

^๒ เรื่องเดียวกัน, "ข้อ ๗. ตำแหน่งแพทย์รอง."

^๓ เรื่องเดียวกัน.

กรมกองตระเวน ณ ที่ศาลโปริสภาหรือศาลว่าการกรมกองตระเวน สมุหบัญชี
รองจะทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ และบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้สมัครดังนี้^๒
ชื่อ นามสกุลผู้สมัครรวมทั้งชื่อบิดา มารดา ชื่อภรรยาและบุตร (ถ้ามี) ที่อยู่ปัจจุบัน
ของผู้สมัครและของบิดามารดาของผู้สมัคร อาชีพเดิมก่อนมารับราชการกรมกอง
ตระเวน ประวัติการศึกษาและความประพฤติกิจกรรมการบำเพ็ญของผู้สมัคร แล้วเสนอ
รายชื่อผู้สมัครต่อเจ้าพนักงานผู้ใหญ่เพื่อพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ^๓
ต่อไป

กรมกองตระเวนได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เข้ารับ
ราชการกรมกองตระเวนดังต่อไปนี้คือ ต้องเป็นผู้มีกิจกรรมการบำเพ็ญเรียบร้อยมีร่าง
กายสมบูรณ์ แข็งแรง มีพลานามัยดีเพื่อพร้อมที่จะฝึกหัดการใช้อาวุธรวมทั้งฝึกหัดให้
ประพฤติอย่างพร้อมเพรียงเพราะอยู่ในระเบียบวินัยของกรมกองตระเวนทั้งต้องศึกษา
และเรียนรู้เกี่ยวกับข้อบังคับของกรมกองตระเวนตลอดจนศึกษาพระราชนิพนธ์
กฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเข้มแข็งและเคร่งครัด^๔ เพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพของกรมกองตระเวนยิ่งขึ้น

เมื่อสมุหบัญชีรับสมัครบุคคลเข้ารับราชการครบจำนวนที่ต้องการแล้ว
ก็จะส่งคนตระเวนใหม่ไปให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฝึกหัดพลตระเวนใหม่ต่อไป^๕

^๑ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๓ ร่างข้อบังคับสำหรับคนตระเวนที่สมัครเข้ารับ
ราชการลาดตระเวนรักษาพระนคร, ข้อ ๑๑ "กำหนดให้มาหาผู้ที่รับให้เข้ารับราชการ."

^๒ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๒ "ข้อความคนที่เข้ารับราชการ."

^๓ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๑ กำหนดให้มาหาผู้ที่รับให้เข้ารับราชการ."

^๔ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความแทนที่จะจัดการกรมกองตระเวน,
ข้อ ๒๕ "กำหนดขึ้นอัตราเงินเดือนให้คนตระเวนรับราชการนาน ๆ จะไดฝึกหัด."

^๕ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๓๐ "คนตระเวนจ้างได้แล้วส่งไปฝึกหัดและจ่ายกอง."

^๖ เรื่องเดียวกัน.

เพื่อสั่งสอนอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับพระราชกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ที่สมควรจะศึกษาให้เข้าใจ ตลอดจนกฎข้อบังคับของกรมกองตระเวนและฝึกหัดพลตระเวนใหม่ให้ปฏิบัติงานให้อยู่ในระเบียบวินัย การฝึกอบรมเพื่อให้ความพร้อมเพียงและมีระเบียบพลตระเวนจะต้องรับการฝึกตามหลักสูตรดังต่อไปนี้

๑. หักกิริยาที่ยืนให้เรียบร้อย
๒. กิริยาคำนับ
๓. กิริยาเดินปกติ
๔. กิริยาเดินเร็ว
๕. กิริยาเดินเป็นพวก
๖. กิริยาหันตัว
๗. หักไชอาวุธคาบ
๘. หักยิงปืน

อาวุธที่ใช้ในกรมกองตระเวนมี ๔ ชนิด ดังนี้^๒ คือ ปืนไรเฟิล เป็นสันดาบและกระบอก สำหรับอาวุธกระบอกเป็นเครื่องหมายสำคัญประจำตัวพลตระเวนแต่ละคน พลตระเวนทุกคนจะถือกระบอกสำหรับถือเดินลาดตระเวนรักษาการในท้องที่ที่รับผิดชอบทั้งกลางวันกลางคืน กรมกองตระเวนได้กำหนดระเบียบการใช้อาวุธของเจ้าพนักงานกองตระเวน มีข้อห้ามใช้อาวุธในการจับกุมคนร้าย ยกเว้นคนร้ายมีอาวุธและทำการต่อสู้ แต่กำหนดให้ใช้อาวุธเพียงเพื่อป้องกันตัว ห้ามไม่ให้

^๑ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความเห็นที่จะจัดการกรมกองตระเวน,
ข้อ ๕๕ "การฝึกหัดคนตระเวน."

^๒ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๕๕ "การใช้อาวุธ."

ใช้อาวุธทำร้ายผู้กระทำความผิดจนเป็นอันตรายถึงชีวิต* สำหรับระเบียบการใช้
อาวุธในการจับกุมคนร้ายยักถือ เป็นหลักปฏิบัติมาจนกระทั่งถึงสมัยปัจจุบันนี้

เมื่อคนตระเวนใหม่ได้รับการฝึกสำหรับเตรียมตัวเป็นพลตระเวนครบตาม
หลักสูตรแล้ว สมุหบัญชีรองจะเป็นผู้รวบรวมรายชื่อผู้ผ่านการฝึกอบรมครั้งหนึ่ง ๆ
ไปยังเจ้าพนักงานผู้ใหญ่เพื่อจัดการแจกจ่ายกำลังพลไปรักษาประจำการตามท้องที่
ต่าง ๆ ต่อไป^๒

การฝึกพลตระเวนใหม่นี้ เริ่มจัดให้มีขึ้นเมื่อมีการปรับปรุงกรมกองตระเวน
ใหม่ พ.ศ. ๒๔๓๓ นี้เอง แต่ก่อนหน้านั้นเมื่อรับบุคคลผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ารับ
ราชการแล้วก็จะส่งเข้าประจำการตามท้องที่ต่าง ๆ ไม่มีการฝึกอบรมให้มีความรู้
ในพระราชกำหนดกฎหมาย และระเบียบกฎข้อบังคับของกรมกองตระเวน ตลอดจนการ
ฝึกหัดกิริยาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและพร้อมเพรียงมาก่อน จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้
การปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็นไปอย่างไม่เข้มแข็งและเคร่งครัดและไม่ได้ผลสมบูรณ์
กรมกองตระเวนจึงไม่เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ประชาชน^๓ ฉะนั้นมาในปีแห่งการ
ปรับปรุงกรมกองตระเวน พ.ศ. ๒๔๓๓ เป็นต้นไป ผู้ที่สมัครเข้ารับราชการกรมกองตระเวน
จะต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของกรมกองตระเวน ดังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความ
สำคัญและผลประโยชน์ที่ได้จากการฝึกหัดคนตระเวนของกรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ ดังนี้^๔

. . . คนตระเวนที่จะจ้างต่อไปควรต้องมีการฝึกหัดให้ใช้อาวุธเป็น เพื่อ
เวลาต้องการใช้และจะต้องสั่งสอนกิริยาที่โหดประพฤตินั้นเรียบร้อยและใหญ่
ข้อบังคับและกฎหมายทั่วทุกคน จึงจะจัดการกรมกองตระเวนเอาดีได้เหมือน
ประเทศอื่น ๆ . . .

* เรื่องเดียวกัน,

^๒ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๓๐ "คนตระเวนจ้างได้แล้วส่งไปฝึกหัดและจ่ายกอง."

^๓ กจข., ร.๕ น.๘๒ ก/๑ ที่ ๕๑ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๐๘.

^๔ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความเห็นที่จะจัดการกรมกองตระเวน
ข้อ ๕๕ "กำหนดขึ้นอัตราเงินเดือนให้คนตระเวนรับราชการนาน ๆ จะได้ฝึกหัด."

กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์เนั้นให้เห็นถึงความสำคัญของการฝึกหัดคนตระเวน ก่อนที่จะบรรจุประจำการตามท้องที่ต่าง ๆ เมื่อเจ้าพนักงานกองตระเวนผ่านการ ฝึกหัดฝึกฝนมาเป็นอย่างดีเช่นนี้ ย่อมทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้า พนักงานกองตระเวนสมัยแห่งการปรับปรุงนี้เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ อันส่งผลให้กรม กองตระเวนเป็นหน่วยงานที่เข้มแข็ง ปฏิบัติงานได้ผลสมบูรณ์เป็นกำลังสำคัญในการ รักษาความมั่นคงภายในประเทศต่อไป

เงินเดือนพนักงานกองตระเวน

พลตระเวนที่เข้ารับราชการในกรมกองตระเวนได้รับเงินเดือนอัตราอย่าง ค่าเดือนละ ๑๐ บาท อัตราสูงสุดเดือนละ ๑๕ บาท โดยกำหนดไว้ว่าถ้ารับราชการ ในปีแรกจะได้รับเงินเดือนเดือนละ ๑๐ บาท ถ้ารับราชการติดต่อกันไปในปีที่ ๒ จะได้รับเงินเดือนเพิ่มเป็นเดือนละ ๑๒ บาท หากรับราชการต่อไปอีกเป็นที่ ๓ จะ ได้รับเงินเดือนเพิ่มเป็นเดือนละ ๑๕ บาท เป็นอัตราที่สูงที่สุด ส่วนเจ้าพนักงาน ผู้ใหญ่ในกรมกองตระเวนได้กำหนดอัตราเงินเดือนเป็นระเบียบขั้นสูงสุดและขั้นต่ำสุด เป็นอันดับลดหลั่นกันตามตำแหน่งเพื่อยึดเป็นอัตรามาตรฐานในการเพิ่มเงินเดือน ตาม ความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามตารางตัวเลขข้างล่างเป็นการแสดง อัตราเงินเดือนของข้าราชการในกรมกองตระเวนตามลำดับชั้นและตำแหน่งดังต่อไปนี้^๒

^๑ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๓ ข้อบังคับสำหรับคนตระเวนที่สมัครเข้ารับราชการ ลาดตระเวน, ข้อ ๑ "กำหนดอัตราเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง ค่าเสื้อกางเกง."

^๒ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความเห็นที่จะจัดการกรมกองตระเวน, ข้อ ๒๔ "กำหนดอัตราเงินเดือนกรมกองตระเวน."

ประมาณอัตรา		เดือนหนึ่ง				ปีหนึ่ง			
		อย่างต่ำ		อย่างสูง		อย่างต่ำ		อย่างสูง	
		ชั่ง	บาท	ชั่ง	บาท	ชั่ง	บาท	ชั่ง	บาท
๑.	อธิบดี หรือจางวาง	๓	๕๐	๕		๕๒		๖๐	
๒.	เจ้ากรม	๒	๕๐	๓	๕๐	๓๐		๕๒	
๓.	ปลัดกรม	๑	๕๐	๒	๕๐	๑๘		๓๐	
๔.	สมุหนายกรัฐมนตรี	๑		๕		๑๒		๒๕	
๕.	สารวัตรใหญ่		๖๐	๑	๕๐	๕		๑๘	
๖.	แพทย์ใหญ่		๖๐	๑	๒๐	๕		๑๕	
๗.	นายเวร		๕๐	๑		๖		๑๒	
๘.	สมุหนายกรัฐมนตรีรอง		๕๐		๖๐	๖		๕	
๙.	แพทย์รอง		๓๐		๕๐	๕	๕๐	๖	
๑๐.	สารวัตรสอดแนม		๓๐		๕๐	๕	๕๐	๖	
๑๑.	สารวัตรแขวง		๓๐		๕๐	๕	๕๐	๖	
๑๒.	นายตรวจ		๕๐		๕๕	๓		๓	๖๐
๑๓.	นายหมวด		๕๐		๕๕	๓		๓	๖๐
๑๔.	นายยาม		๑๕		๒๐	๒	๒๐	๓	
๑๕.	คนสอดแนม		๑๕		๒๐	๕	๒๐	๓	
๑๖.	คนตระเวน		๑๐		๑๕	๑	๕๐	๒	๕๐

สำหรับเงินเดือนชาวยุโรป นั้นไม่ได้ตั้งตามระเบียบนี้ ต้องแล้วแต่พระบรมราชโองการพระราชทานพระบรมราชานุญาตกำหนดค่าให้เงินเดือนเป็นอัตราเท่าใด ทั้งนี้ตามข้อสัญญาที่ตกลงกันขณะที่ทำสัญญาว่าจ้างข้าราชการต่างประเทศเข้ารับราชการต่างประเทศเข้ารับราชการตามกรมกองต่าง ๆ โดยมากจะกำหนดตามอัตราเงินเดือนเดิมที่เคยได้รับขณะที่ดำรงตำแหน่งเดิมในต่างประเทศ^๒ เพราะฉะนั้นอัตราเงินเดือนชาวยุโรปจะมีระดับสูงกว่าข้าราชการไทย แม้ว่ารับตำแหน่งสารวัตรใหญ่ ข้าราชการชาวยุโรปก็ได้รับเงินเดือนสูงกว่าอัตราเงินเดือนตำแหน่งสารวัตรใหญ่ที่กำหนดไว้ในระเบียบเงินเดือนข้าราชการกรมกองตระเวน ด้วยเหตุนี้สำหรับข้าราชการชาวต่างประเทศจะไม่กำหนดเงินเดือนตามระเบียบที่วางไว้ข้างต้น จะกำหนดเงินเดือนตามอัตราที่ตกลงกันตามสัญญาที่ว่าจ้างข้าราชการต่างประเทศในกรมกองต่าง ๆ เป็นสำคัญ

สำหรับพลตระเวนที่เคยเป็นทาสและลูกหนี้มาก่อนกรมกองตระเวนได้กำหนดระเบียบไว้ว่า จะต้องเสียคอกเบี้ยให้นายเงินชั่งละ ๑ บาท^๓ โดยหักเงินเดือนใช้ค่าตัวทุก ๆ เดือน สำหรับผู้ที่เข้ารับราชการในปีแรกต้องใช้ค่าตัวเดือนละ ๒ บาทต่อไปในปีที่ ๒ ต้องใช้เงินค่าตัวเพิ่มขึ้นเป็นเดือนละ ๓ บาท และในปีที่ ๓ ต้องใช้เงินค่าตัวเพิ่มขึ้นเป็นเดือนละ ๔ บาท เพิ่มต่อไปตามลำดับจนหมดค่าตัว^๔ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าทางกรมกองตระเวนมีความประสงค์ที่จะรับแต่ผู้ที่มีฐานะทาสและลูกหนี้เข้า

^๑ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๒๔ "กำหนดอัตราเงินเดือนกรมกองตระเวน."

^๒ เรื่องเดียวกัน.

^๓ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๒๒ "อัตราเงินเดือนใช้ค่าตัว."

^๔ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๓ ข้อบังคับสำหรับคนตระเวนที่สมัครเข้ารับราชการลาดตระเวนรักษาวพระนคร, ข้อ ๖ "คนที่เป็นทาสลูกหนี้ต้องใช้คอกเบี้ยและค่าตัว."

รับราชการเสมอทุกคนไป^๑ จะพิจารณาแต่ผู้ที่ทางราชการกรมกองตระเวนเห็นว่า
เหมาะสม มีสติปัญญาดีร่างกายสมบูรณ์พร้อมพลานามัยดี กิริยามารยาทเรียบร้อย
โดยสมบูรณ์ซึ่งรองจะพิจารณาว่าถ้ารับเข้ารับราชการแล้วจะเป็นกำลังอันดีและก่อให้เกิด
ประโยชน์แก่กรมกองตระเวนต่อไปข้างหน้า

การกำหนดการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการกรมกองตระเวนนั้นกำหนด
จ่าย ๑๕ วันต่อ ๑ ครั้ง^๒ ซึ่งต่างกับปัจจุบันซึ่งกำหนดจ่ายเงินเดือนทุกวันสิ้นเดือน
ของทุกเดือน แต่กรมกองตระเวนสมัยแห่งการปรับปรุงนี้กำหนดจ่ายเงินเดือน ๆ ละ
๒ ครั้ง นอกจากเงินเดือนแล้ว เจ้าพนักงานกรมกองตระเวนระดับตั้งแต่นายหมวด
ลงไปจะได้รับเงินเบี้ยเลี้ยง และได้รับแจกชุดเครื่องแบบทั้งเสื้อและกางเกงรวมทั้ง
ได้รับเลี้ยงอาหาร ๒ มื้อเหมือนกับทหาร คือ เวลาเช้าและเวลาเย็น^๓ ทั้งนี้เพื่อ
ให้มีเจ้าพนักงานกรมกองตระเวนทำงานประจำรักษาการที่โรงพักอยู่เสมอ เมื่อมี
เหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นจะได้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที และเพื่อป้องกันไม่
ให้พลตระเวนหลีกเลียงหน้าที่ราชการ เพราะเมื่อออกไปรับประทานอาหารมักจะ
เถลไถลดวงเวลากลับมาทำงานไม่ตรงต่อเวลาทำให้นายหมวดต้องลงโทษอยู่เสมอ^๔
และทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่พร้อมเพียงเมื่อเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้น ความสำคัญ
ในการให้เงินเบี้ยเลี้ยง จ่ายเครื่องแบบและเลี้ยงอาหารแก่พนักงานกองตระเวน

^๑ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๓ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๓ - ๑๔ "มีหมายเรียก
นายเงินและเจ้าหน้าที่มาสอบเงินสอบค่าตัวกับนายเงินและเจ้าหน้าที่."

^๒ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความคิดที่จะจัดการกรมกองตระเวน,
ข้อ ๒๗ "กำหนดแจกเงินเดือนคนตระเวน."

^๓ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๓ เรื่องเดิม, ข้อ ๑ "กำหนดอัตราเงินเดือน
เบี้ยเลี้ยง ค่าเสื้อ ค่ากางเกง."

^๔ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, ข้อ ๒๕ "คนตระเวนให้เบี้ยเลี้ยง."

ระดับนายหมวดลงไปเพื่อช่วยเหลือข้าราชการผู้น้อย ผู้ได้รับเงินเดือนต่ำจะได้มีเงินพอเพียงในการดำรงชีวิตและมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและเต็มสติกำลังของตน

กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ประทานข้อคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายในการเพิ่มเงินเดือนให้แก่คนตระเวนโดยกล่าวว่า

... เมื่อคนกองตระเวนได้รับเงินเดือนสูงกว่าการรับจ้างหากินอื่น ๆ แล้ว คนผู้มีคนสมัครเข้ารับราชการแล้วจะใคร่คัดเลือกเอาแต่คนที่สนใจและคงจะตั้งหน้ารับราชการนาน ๆ หมายเอาเงินเดือนสูงในที่สุดเป็นแน่ เมื่อใดคนรับราชการอยู่ประจําาน ๆ แล้ว คนนั้นใคร่ฝึกหัดและสั่งสอนอยู่เสมอ ราชการกองตระเวนก็คงจะเป็นการเรียบร้อยดีเหมือนประเทศทั้งปวง. . .

อนึ่ง การกำหนดเพิ่มอัตราเงินเดือนแก่ข้าราชการกรมกองตระเวนตามจำนวนปีที่เข้ารับราชการทำให้มีผู้สนใจสมัครเข้ารับราชการเพิ่มมากขึ้น^๒ ซึ่งเป็นผลดีแก่กรมกองตระเวนในการเลือกคัดพิจารณาบุคคลผู้มีคุณสมบัติพร้อมทั้งกิริยามารยาทเรียบร้อย พลานามัยสมบูรณ์ มีความตั้งใจอุทิศสําคัญ มุ่งมั่นที่จะรับราชการนาน ๆ เพื่อให้ได้เงินเดือนสูงขึ้น ซึ่งข้าราชการที่รับราชการมานานย่อมมีประสบการณ์ในการทำงานยิ่งกว่าผู้เข้าทำงานใหม่ เมื่อกองตระเวนประกอบด้วยข้าราชการผู้สามารถ ย่อมมีผลต่อการปฏิบัติงานของกองตระเวนให้ดำเนินไปอย่างเรียบร้อยโดยผลสมบูรณ์สำเร็จตามความมุ่งหมาย

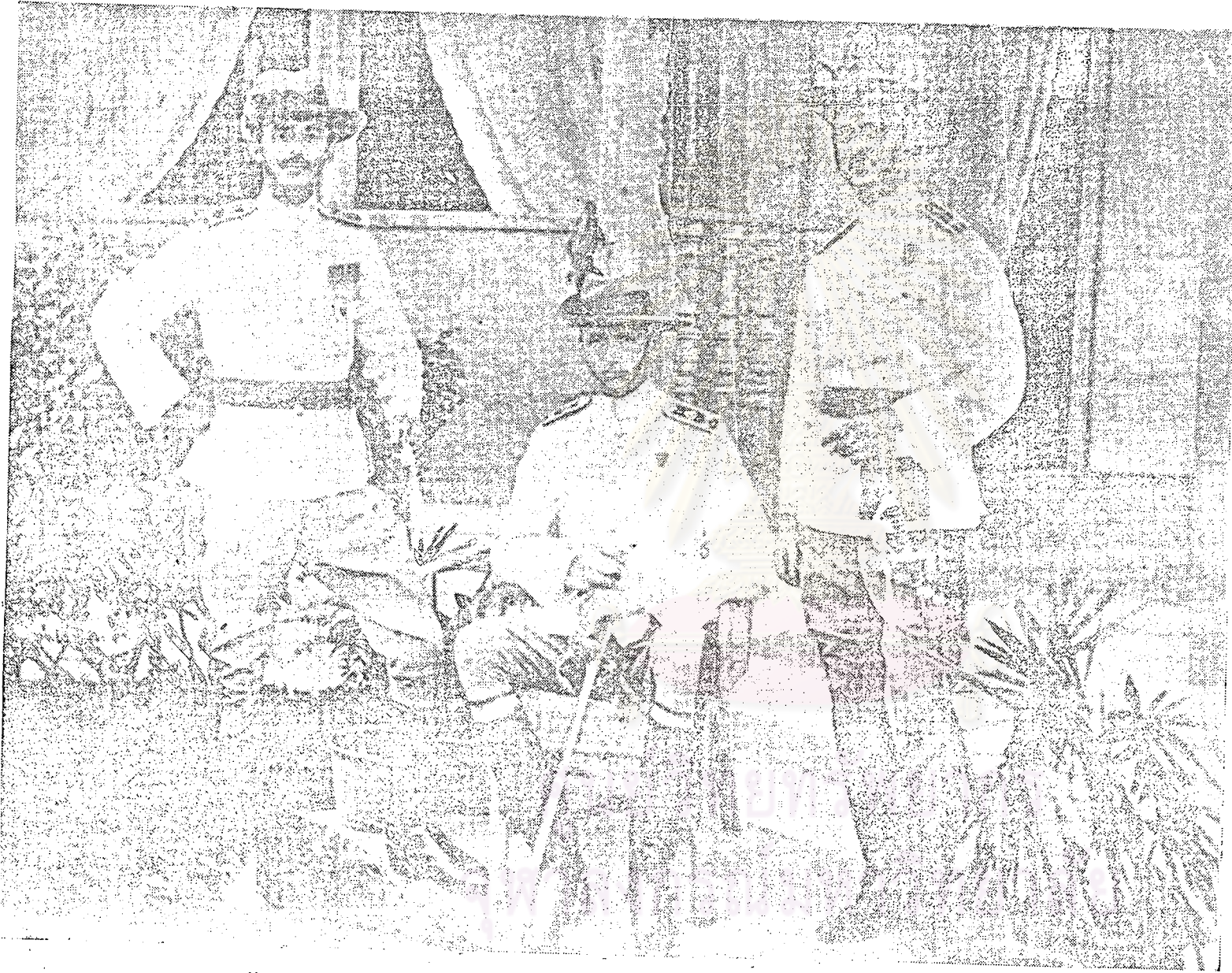
เครื่องแบบคนตระเวน (Constable) และนายกองตระเวน

กรมกองตระเวนได้กำหนดเครื่องแบบสำหรับคนตระเวนดังนี้^๓ กำหนดให้ใช้เสื้อเครื่องแบบแขนยาวสีน้ำเงิน เสื้อเครื่องแบบชีวมลายสองอย่างหนาสีน้ำเงิน

^๑ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, ข้อ ๕๕ "กำหนดขึ้นอัตราเงินเดือนให้คนตระเวนรับราชการนาน ๆ จะใคร่ฝึกหัด."

^๒ เรื่องเดียวกัน.

^๓ กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, ข้อ ๕๕ "เครื่องแต่งตัวคนตระเวน."

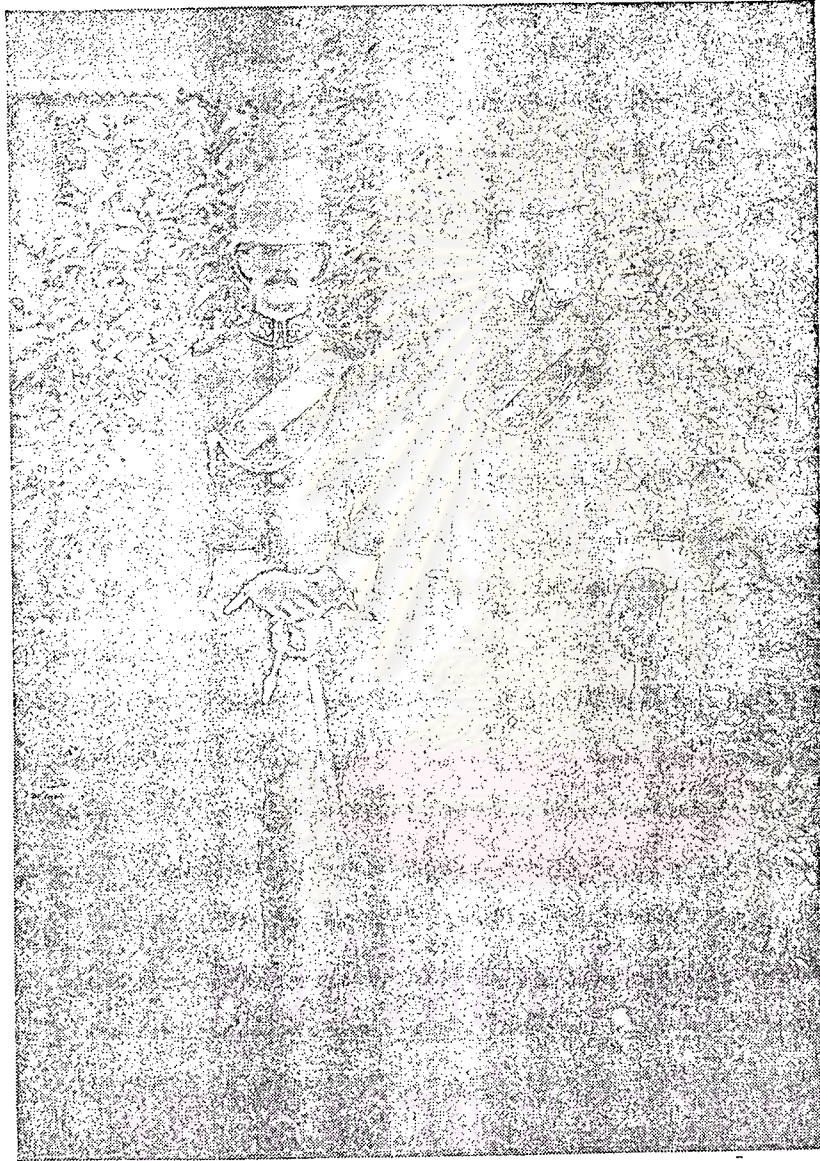
พระบรมฉายาลักษณ์

พ.ต.ท. ซี. เอช. ฟอร์ด

ร.ต.อ. พี. เอ. อาร์ บารอน

พ.ต.ต. สตีเฟน โครวส์

1๓๓๑ แผนนิตยสาร ๑๓๓๑

ชาย: มิสเตอร์ โอดดแฮม

หญิง: มิสเตอร์ ซี. เอช. พอร์ต

กระดุมเป็นกระดุมถักสี่แดง ที่คอเสื้อและข้อมือเย็บประดับด้วยผ้าสี่แดง มีตัวเลขทองเหลืองสำหรับติดคอเสื้อ สำหรับเครื่องแบบกางเกงกำหนดให้เป็นกางเกงยาวถึงเข่าสีน้ำเงิน ขลิบยาวข้างกางเกงด้วยผ้าสี่แดงคาดเข็มขัดสายหนังพร้อมด้วยของกระดุม ไม้กระดุมทำด้วยไม้สีแดงพร้อมนกหวีดและโคมตาโค* กรมกองตระเวนเป็นผู้จ่ายเครื่องแบบแก่คนตระเวนปีละ ๒ สำหรับ เสื้อสองตัวและกางเกงสามตัวพร้อมด้วยหมวกรูปเฮลเมตसानด้วยหวายและหมวกด้วยใบลาน^๑ รวมทั้งไม้กระดุม เข็มขัด โคมตาโค นกหวีด นอกจากนี้กองตระเวนยังแจกเสื้อกันฝนซึ่งทำด้วยผ้าดิบชุบซีฟีนคนละ ๑ ผืน^๒ สำหรับเครื่องแบบเต็มยศสำหรับเจ้าพนักงานผู้ใหญ่ระดับเจ้ากรมลงมาถึงสารวัตรใหญ่ให้คาดกระบี่ฝักเหล็กแทนกระดุม^๓ ให้เหมือนกับเครื่องแบบข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของอารยประเทศ สายกระบี่ทำด้วยหนังสีเหลืองพร้อมด้วยหูกระบี่ สำหรับเครื่องแบบข้าราชการตำแหน่งยศเจ้ากรมลงไปถึงระดับสารวัตร ทางราชการแจกเครื่องแบบหลวงให้ครั้งแรกเริ่มเข้ารับราชการสำหรับหนึ่ง^๔ ต่อไปเมื่อเครื่องแบบชำรุดแล้ว เจ้าพนักงานผู้ใหญ่จะต้องจัดหาเครื่องแบบเพิ่มเติมด้วยตนเอง ดังนั้นกรมกองตระเวนสมัยปรับปรุง พ.ศ. ๒๔๓๓ นี้ กำหนดให้มีเครื่องแบบสำหรับเจ้าพนักงานกองตระเวนแต่งเป็นระเบียบเหมือนกันต่อไปภายหน้าเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยยิ่งขึ้น

ศาลาว่าการกรมกองตระเวนและโรงพักกองตระเวน

ศาลาว่าการกรมกองตระเวนตั้งอยู่ในเขตพระนคร ประกอบด้วยศาลา

* โคมตาโค เข้าใจว่าเป็นตะเกียงรั้ว

^๑ เรื่องเดียวกัน.

^๒ เรื่องเดียวกัน.

^๓ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ที่ ๔/๕๔๒๕ เครื่องแต่งกายเต็มยศสำหรับเจ้าพนักงานชั้นผู้ใหญ่, (๑๐ มกราคม ร.ศ. ๑๐๕)

^๔ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม, ข้อ ๔๗ "เครื่องแต่งตัวนายกองตระเวน."

ที่ทำการเจ้าพนักงานกองรักษา ศาลว่าการเจ้าพนักงานไต่สวนโทษหลวง ที่พัก
 ของคนตระเวน และโรงพยาบาลของกรมกองตระเวน^๑ ศาลว่าการนี้ตั้งอยู่ที่
 ตำบลบ้านญวนเป็นบริเวณโรงพยาบาลที่พระยาสุรศักดิ์มนตรีสร้างขึ้น* แต่บัดนี้เลิก
 ใช้งานแล้ว ยังคงให้ทหารพักอาศัยอยู่เท่านั้น^๒ ประกอบกับที่ตำบลบ้านญวนนี้มีเนื้อที่
 ว่างเป็นบริเวณกว้างขวาง มีราษฎรอาศัยอยู่ไม่มากนักซึ่งทางราชการสามารถซื้อ
 ที่ดินของราษฎรบริเวณใกล้เคียงโรงพยาบาลมาเป็นของหลวงได้

การที่กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์คัดเลือกโรงพยาบาลพระยาสุรศักดิ์มนตรีเดิม
 มาเป็นศาลว่าการกรมกองตระเวนนั้นก็เพื่อให้สิ้นเปลืองงบประมาณในการปรับ
 ปรุงกรมกองตระเวนใน พ.ศ. ๒๔๓๓ มากจนเกินไป^๓ จะได้นำเงินงบประมาณ
 ส่วนที่เหลือไปเพิ่มอัตรากำลังคนตระเวนในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามส่วน
 ต่าง ๆ ซึ่งกรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ได้กำหนดความวางคนตระเวนประจำการทั่วกรุงเทพฯ
 โดยกำหนดความวางคนตระเวนประจำหน้าที่แห่งละ ๒ คน^๔ โดยให้ความเห็นว่า

. . . ต้องให้คนตระเวนจัดการดูคนตระเวนรักษาตลอดถนนทางใหญ่ทางน้อย
 และลำคลอง สุดแต่มีประชุมคนตั้งบ้านเรือนอยู่มากในตำบลใด ต้องจัดดูรักษา
 คนตระเวนรักษาทุกตำบล โจรผู้ร้ายจึงจะไต่เบาบาง ราษฎรจะไต่ท่ามาคาชขาย
 สดวก. . .^๕

^๑ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๕ "ศาลาที่ว่าการกรมกองตระเวน."

* บ้านญวน = ตำบลบ้านญวน สามเสน โรงพยาบาลที่พระยาสุรศักดิ์มนตรี
 สร้างขึ้น เข้าใจว่าเป็นโรงพยาบาลวชิระปัจจุบัน

^๒ เรื่องเดียวกัน.

^๓ เรื่องเดียวกัน.

^๔ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ที่ ๑๔/๒๔๐๔ (๒๖ มิถุนายน ร.ศ. ๑๐๘)

^๕ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ ต้นความเห็นที่จะจัดการกรมกองตระเวน,
 ข้อ ๓๒ "ทองที่กองตระเวนรักษาอยู่แต่เดิม."

ด้วยเหตุนี้กรมกองตระเวนจึงต้องการกำลังคนตระเวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ สำหรับการรักษาความสงบตามท้องที่ต่าง ๆ นั้น ได้แก้ไขปรับปรุงสถานีตำรวจหรือโรงพักเดิมที่มีขนาดเล็ก ไม่มีที่สำหรับคนตระเวนอาศัย ใ้กว้างขวางยิ่งขึ้น ตามแบบแปลนใหม่ดังนี้^๑

๑. ห้องที่ว่าการราชการกองตระเวน ๑ ห้อง
๒. ห้องสำหรับคนตระเวนพักอาศัยตามจำนวนคนตระเวน ๑ ห้อง
๓. ห้องสำหรับรับประทานอาหารและห้องสำหรับใช้สอยพระราชกำหนดกฎหมายและขอมบังคับกรมกองตระเวน ๑ ห้อง
๔. ห้องเก็บของ ๑ ห้อง
๕. ห้องซังคูตองหา ๑ ห้อง

การแก้ไขปรับปรุงโรงพักกองตระเวนในท้องที่ต่าง ๆ เสียใหม่นี้เพื่อให้คนตระเวนมีที่พักอาศัยและพักอาศัยอยู่ที่โรงพักแทนการอาศัยอยู่ที่บ้านของคนตระเวน ก่อนหน้าที่จะมีการปรับปรุงนี้ที่โรงพักกองตระเวนแต่ละแห่งมีนายยามประจำการเท่านั้นที่อยู่ประจำโรงพัก ซึ่งเมื่อเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นล่าฝังกายยามไม่สามารถระงับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ยุติลงได้ จะต้องเดินทางไปตามคนตระเวนที่อาศัยอยู่บ้านคนตระเวนแต่ละคน ทำให้สิ้นเปลืองเวลาและทำให้การปราบปรามและระงับเหตุการณ์ไม่ได้ทันท่วงที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร^๒ ฉะนั้นเมื่อขยายโรงพักกองตระเวนให้กว้างขึ้นและกำหนดให้คนตระเวนอาศัยอยู่ที่โรงพักที่ตนประจำการอยู่นั้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ใด ๆ ขึ้นก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันด้วยความพร้อมเพรียงและสามารถระงับเหตุการณ์ได้ทันท่วงที่

^๑ เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๓๑ "โรงพักกองตระเวนในท้องที่ต่าง ๆ."

^๒ กจข., ร.๕ น.๑๑.๓/๑ เรื่องเดิม.

ประโยชน์หรือบำเหน็จรางวัลที่พระราชทานให้แก่คนตระเวน

เพื่อเป็นการจูงใจให้มีผู้สมัครเข้ารับราชการกรมกองตระเวนเพิ่มขึ้น และมีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอุทิศเอาใจใส่ในหน้าที่ราชการฉลองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บำเหน็จรางวัลที่พระราชทานแก่คนตระเวน ผู้ประกอบความดีในราชการดังรายละเอียดตามหัวข้อข้างล่างนี้

...๑. คนตระเวนทั้งหลายที่รับราชการต่อสู้ยุรยำนั้นก็ดี หรือกระทำการป้องกันอันตรายแห่งความพินาศของเพื่อนราษฎรที่จะเป็นอันตรายนั้นก็ดี ถ้าเป็นมากแฉฉจนถึงแก่ทำลายชีวิตเพราะการต่อสู้และการป้องกันอันตรายโดยหน้าที่ในราชการครั้งนี้จะพระราชทานเงินเป็นบำเหน็จ เงินค่าเลี้ยงชีพให้บุตร ให้ภรรยาของผู้ตายโดยความชอบทุกคน จะเป็นกำหนดมากน้อยเท่าใดสุดแต่เหตุที่จะเป็น แล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ถ้ามากแฉฉนั้นไม่เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต แต่กระทำให้ร่างกายพิการจนถึงรับราชการต่อไปไม่ได้ครั้งนี้ จะพระราชทานเงินเลี้ยงชีพเป็นความชอบไปจนกว่าจะสิ้นชีวิต กำหนดเงินเลี้ยงชีพที่พระราชทานปีหนึ่งไม่เกินกว่าถึงปีที่ตายได้เงินเดือนในเมื่อรับราชการ

๒. คนกองตระเวนทั้งหลายทุกตำแหน่งดำรงรับราชการอยู่กรม ๑๕ ปี ไม่มีความผิดในราชการถึงต้องถอดหรือต้องขับไล่ออกจากราชการแล้วจะพระราชทานเงินเบี้ยเลี้ยงชีพเป็นบำเหน็จความชอบให้จนตลอดชีวิต กำหนดเงินเบี้ยเลี้ยงชีพนั้นคิดแต่เงินปีที่ตนได้รับพระราชทานเงินเดือนในเมื่อตนรับราชการแบ่ง ๔ ส่วน พระราชทานให้ส่วนหนึ่งทุกปีไป

กจช., ร.๕ น.๑๑.๓/๓ ข้อบังคับสำหรับคนตระเวนที่สมัครเข้ารับราชการ
ลาดตระเวนรักษาพระนคร, ข้อ ๒ - ๔ "กำหนดบำเหน็จรางวัลพระราชทานคนที่ม
บาดเจ็บในเมื่อเวลารับราชการกำหนดเงินเลี้ยงชีพ เงินรางวัลเดือนยศ และเงิน
กับเครื่องอิสริยาภรณ์."

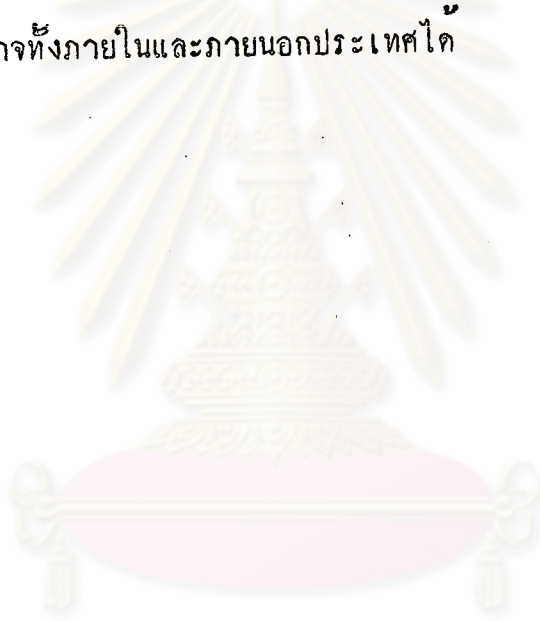
๓. คนตระเวนที่รับราชการนั้นถ้ากระทำความชอบในราชการก็จะได้เลื่อนตำแหน่งยศขึ้นไปตามลำดับชั้น และจะมีรางวัลพิเศษพระราชทานให้ตามเหตุที่กระทำความดีในราชการนั้นด้วยและรางวัลนั้นเป็นเงินนอกจากเงินเดือนอย่างหนึ่ง เครื่องราชอิสริยาภรณ์อย่างหนึ่ง . . .

บำเหน็จรางวัลที่พระราชทานแก่พลตระเวนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการย่อมเป็นเป้าหมายสำคัญที่พนักงานกองตระเวนแต่ละคนมุ่งหมายจะได้รับซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้พนักงานกองตระเวนมีความอดุสหาหนเอาใจใส่ในการทำงานอย่างเต็มสติกำลังปัญญาและด้วยความสุจริต แม้ว่าจะได้รับอันตรายถึงชีวิตก็ยังได้รับการปูนบำเหน็จรางวัลสำหรับครอบครัวของตน บำเหน็จรางวัลนี้เป็นเครื่องตอบแทนความดีความชอบที่ได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดุสหาหน คร่งครัด เมื่อข้าราชการแต่ละคนตั้งใจทำงานอย่างเต็มสติกำลังปัญญาเช่นนี้ ย่อมส่งเสริมให้กองตระเวนมีฐานะมั่นคงและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามลำดับ

อนึ่งการปรับปรุงกิจการกรมกองตระเวนในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นเป็นพระบรมราโชบายอันหนึ่งในอันที่จะปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมสถาบันที่รับผิดชอบในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศให้ดีขึ้นว่าเป็นกรมที่ปฏิบัติงานอย่างมีระเบียบแบบแผน และมีความสามารถสูงในการปราบปรามโดยยึดถือหลักใหญ่ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการว่าการเอาใจใส่ป้องกันไม่ให้เหตุการณ์เกิดขึ้นได้ และเมื่อคราวใดที่มีเหตุการณ์หรือโจรผู้ร้ายเกิดขึ้นแล้วก็เอาใจใส่ปราบปรามให้เรียบร้อยซึ่งเป็นการแน่นอนว่าการเอาใจใส่ป้องกันไม่ให้เหตุการณ์เกิดขึ้นนั้น ย่อมดีกว่าเมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว เมื่อข้าราชการยึดมั่นในหลักดังกล่าวและตั้งใจอดุสหาหนในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเต็มสติกำลังปัญญา ย่อมก่อให้เกิด

พ.ต.ท. หลวงจ่ามงกุฎราชฎี, "กองตระเวนหัวเมือง" เล่มที่ ๘
ตอน ๒ (๓๑ สิงหาคม ๒๔๘๑) หน้า ๘๖.

ผลคือประสิทธิภาพการทำงานของกรมกองตระเวนในการรักษาความสงบเรียบร้อย
ของบ้านเมือง เหตุการณ์ร้ายแรงไม่เกิดขึ้นบ่อยนักและโจรผู้ร้ายไม่ก่อการกำเริบ
ประชาชนสามารถประกอบอาชีพของตนโดยความสะดวกและปลอดภัยจนมีฐานะมั่งคั่ง
ร่ำรวยขึ้นมีกำลังทรัพย์ในการเสียภาษีอากรให้แก่ประเทศ เพื่อนำมาทำนุบำรุง
บ้านเมืองอันนำมาซึ่งความเจริญและความมั่นคงภายในของประเทศเมื่อบ้านเมือง
มีฐานะมั่นคง ก็สามารถรักษาเอกราชของประเทศให้รอดพ้นจากภัยอันตรายที่กำลัง
คุกคามจากมหาอำนาจทั้งภายในและภายนอกประเทศได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย